

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS
KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADA
VAIRAVIMO MOKYKLOSE VYKDOMO VAIRUOTOJŲ FORMALIOJO PROFESINIO
MOKYMO IR KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMO PRIEŽIŪROS PROCESUOSE

TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI.....	2
2. ĮŽANGA.....	4
3. KORUPCIJOS RIZIKA VAIRAVIMO MOKYKLOSE VYKDOMO VAIRUOTOJŲ FORMALIOJO PROFESINIO MOKYMO IR KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMO PRIEŽIŪROS PROCESUOSE.....	7
3.1. <i>Licencijavimo procesas gali neužtikrinti pareiškėjų atitikties profesinio mokymo reikalavimams.....</i>	12
3.2. <i>Profesiniame mokyme dalyvaujančių asmenų registracija gali kelti korupcijos riziką.....</i>	16
3.3. <i>Vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kompetencijų vertinimo (teorinės dalies) organizavimo tvarka galimai neužkardo fiktyvaus mokymo.....</i>	19
3.4. <i>Preveninių priemonių stoka dėl vairuotojų formaliojo profesinio mokymo asmens įgytų kompetencijų vertinimo (praktinės dalies) organizavimo procedūrų, gali kelti fiktyvaus mokymo riziką.....</i>	26
3.5. <i>Fragmentuotas, nekoordinuotas kontrolės procesas tarp šias funkcijas įgyvendinančių institucijų ir žmoniškųjų išteklių trūkumas kelia riziką neefektyviai kontrolei.....</i>	31
3.6. <i>Profesinio mokymo teikėjų (vairavimo mokyklų) patikrinimų organizavimo tvarkos spragos ne visais atvejais leidžia identifikuoti didžiausią riziką keliančius subjektus.....</i>	37
3.7. <i>Kontrolės procesą reglamentuojantys teisės aktai gali būti įvairiai interpretuojami, o juose numatytas poveikio priemonių taikymo ribotumas nesukelia prevencinio poveikio.....</i>	46
4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS).....	59
5. REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI.....	62
Priedas. Atliekant korupcijos rizikos analizę įvertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija.....	68

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas: antikorupeiniu požiūriu įvertinti vairavimo mokyklose vykdomo formalaus profesinio mokymo ir kvalifikacijos suteikimo priežiūros procesus, teisinį reglamentavimą, reguliuojantį šį kontrolės procesą, nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas kontrolės procese dalyvaujantiems subjektams padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, skirtus nustatytai korupcijos rizikai sumažinti ir (ar) korupcijos rizikos veiksniams pašalinti, subjektų veiklos sričiai, taip pat subjektų veiklai skaidrinti.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai: 1) nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidas korupcijai pasireikšti; 2) išanalizavus praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija; 3) pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: Vairavimo mokyklose vykdomas vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesas.

Subjektai: Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM), Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA), Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (toliau – KPMPC)

Analizuotas laikotarpis: 2022 m. sausio 1 d. – 2025 m. liepos 1 d.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė.
3. Interviu metodas (KRA subjektams el. paštu¹ pateikti klausimai).
4. Viešai skelbiamos ir Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) tvarkomos informacijos stebėjimas, analizavimas ir vertinimas.

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Išvados dėl korupcijos rizikos analizės 1 priede nurodyti teisės aktai, dokumentai ir informacija.
2. Galimybė vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose veiklos srityse.
3. Darbuotojų savarankiškumas priimant sprendimus, sprendimų priėmimo diskrecija.
4. Darbuotojų priežiūros ir kontrolės lygis.
5. Atliekamos veiklos dokumentavimo reikalavimai.
6. Kontrolės procesų praktiniai niuansai.
7. Analizuojamos veiklos informacijos viešumas ir prieinamumas visuomenei.

¹ Informacija gauta el. paštu rokas.rimsa@stt.lt.

8. Subjektų interneto svetainėse ir kitose interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojamomis veiklos sritimis.
9. Elektroniniu paštu gauta informacija apie nagrinėjamoje srityje taikomą darbo praktiką.
10. Kita informacija, kurios reikia korupcijos rizikos analizei atlikti.

Jeigu subjektai prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

2. ĮŽANGA

Transporto sektorius yra svarbi šalies ekonomikos dalis, užtikrinanti prekių, žaliavų ir žmonių judėjimą tiek Lietuvos Respublikos, tiek tarptautiniu mastu. Šio sektoriaus veikla glaudžiai susijusi su vairuotojų profesine kvalifikacija, nes nuo įgytų žinių ir įgūdžių priklauso ne tik vežimo paslaugų kokybė, bet ir kitų eismo dalyvių saugumas. Todėl vairuotojų profesinis mokymas turi didelę svarbą, siekiant parengti kvalifikuotus specialistus, gebančius ne tik tinkamai atlikti savo funkcijas, bet ir padedančius užtikrinti saugumą keliuose.

Motorinių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų formalusis profesinis mokymas – tai Lietuvos Respublikos teisės aktais reglamentuotas profesinio mokymo procesas, kuriuo siekiama parengti kvalifikuotus vairuotojus, gebančius saugiai ir profesionaliai vežti krovinius ar keleivius transporto priemonėmis pagal nustatytus teisės aktų reikalavimus.

Mokymą vykdo profesinio mokymo teikėjas pagal formaliojo profesinio mokymo programas, kurios skirtos kvalifikacijai, įregistruotai Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registro informacinėje sistemoje, įgyti. Mokydamiesi pagal šias profesinio mokymo programas mokiniai įgyja:

- *teorinių žinių apie kelių eismo taisykles, transporto priemonių sandarą, darbo ir poilsio režimą, krovinio ar keleivių vežimo ypatumus;*
- *praktinių vairavimo įgūdžių su atitinkamos kategorijos transporto priemonėmis;*
- *gebėjimų užtikrinti eismo ir darbo saugą ir kt.*

Šis mokymas iš esmės skiriasi nuo Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo², kurį įgyvendina AB „Regitra“. Pagrindinis skirtumas - profesinio mokymo įstaigos rengia būsimus profesionalius vairuotojus, kuriems suteikia teorines žinias, praktinius įgūdžius ir kompetencijas, reikalingas saugiam krovinių ar keleivių vežimui. Be šios kvalifikacijos, asmuo negali įsidarbinti, pavyzdžiui, tolimųjų reisų vairuotoju. Tuo tarpu, pagal Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašą, AB „Regitra“ vykdo nepriklausomą baigiamąjį žinių ir gebėjimų patikrinimą (egzamina), vertindama, ar asmuo atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus ir gali būti pripažintas kvalifikuotu vairuotoju, įgyti atitinkamą teisę vairuoti transporto priemonę, pavyzdžiui, pagal A1, B, CE ir kt. kategorijų reikalavimus.

Baigus formaliojo profesinio mokymo programą ir išlaikius kompetencijų vertinimą (egzamina), suteikiama kvalifikacija – motorinių transporto priemonių vairuotojas (kroviniams ar

² Plačiau apie tai Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos apraše: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.327051/asr>

keleiviams vežti)³, kuri leidžia dirbti šioje profesijoje Lietuvos Respublikoje ir kitose Europos Sąjungos šalyse.

Transporto priemonių vairuotojų pradinės kvalifikacijos įgijimą ir periodinį profesinį mokymą reglamentuoja teisės aktai, kurie taikomi tiek nacionaliniu, tiek Europos Sąjungos lygmeniu. Nacionaliniu lygmeniu pagrindą sudaro, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos švietimo, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo bei Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymai, nustatantys bendruosius principus ir institucijų funkcijas. ES direktyvos, kurių nuostatos perkeltos į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę, detalizuoja vairuotojų mokymo, kvalifikacijos įgijimo ir atnaujinimo standartus, kuriuos privalo taikyti profesinio mokymo teikėjai, užtikrindami suderinamumą su Europos Sąjungos reglamentavimu. Profesinio mokymo programų rengimą, registravimą, profesinių standartų taikymą ir licencijavimą nustato Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymais patvirtinti tvarkų aprašai, o patį mokymo procesą reglamentuoja formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašas, bendrieji profesinio mokymo planai, pameistrystės tvarkos aprašas ir Susisiekimo ministerijos tvirtinamos specialios vairuotojų mokymo tvarkos ir kt.

Įgytų kompetencijų vertinimo bei kvalifikacijos suteikimo tvarka turėtų užtikrinti skaidrumą šiame procese, nustatydamą įgytų kompetencijų vertinimo vykdymo, institucijų akreditacijos bei diplomų ir pažymėjimų išdavimo procedūras. Šių teisės aktų visuma skirta tam, kad profesinio mokymo teikėjai (*šios KRA kontekste – tai vairavimo mokyklos*) veiktų laikydamiesi kokybę ir skaidrumą užtikrinančių standartų, o vairuotojų rengimo procesas būtų tiesiogiai susietas su eismo saugos, aplinkosaugos ir kitų viešojo intereso saugomų vertybių užtikrinimu.

Motorinių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų formalusis profesinis mokymas, kitaip tariant – profesinio mokymo teikėjų (*įskaitant ir vairavimo mokyklas*) vykdomas vairuotojų profesinis mokymas, sudaro itin didelę dalį viso bendro profesinio mokymo proceso, kadangi nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2025 m. liepos 1 d., į šias programas įstojo virš 100 tūkst. asmenų. Tai reiškia, jog kiekvienais metais įgyti šias kvalifikacijas, siekiant vežti keleivius ir/ar krovinius, siekia virš 40 tūkst. asmenų, o tai itin ženklus kiekis potencialių vairuotojų, kurie dalyvaus tiek Lietuvos Respublikos, tiek Europos Sąjungos viešajame eisme. Todėl užtikrinti, jog šių vairuotojų rengimo procesai būtų skaidrūs – itin svarbu.

Poreikį šią sritį ištirti antikorupciniu požiūriu pagrindžia tai, jog STT Šiaulių valdyboje atliekamas ikiteisminis tyrimas dėl dviejų vairavimo mokyklų teikiamų galimai fiktyvių mokymų (diplomų suteikimų vairuotojams). Taip pat, STT atliko korupcijos rizikos analizę VI „Regitra“

³ Praktikoje ši kvalifikacija dar vadinama **95 kodu**, pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2561 2022 m. gruodžio 14 d. dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2561&qid=1753356921095> su visais pakeitimais

kandidatų į vairuotojus egzaminavimo ir vairuotojo pažymėjimų išdavimo procesuose⁴. Pažymėtina, jog šioje KRA teikti pasiūlymai buvo įgyvendinti ne pilna apimtimi.⁵

Šiose srityse atlikti ir teisės aktų antikorpuciniai vertinimai⁶, o jų išvadose nustatytos korupcijos rizikos dėl profesinio mokymo organizavimo, taip pat, vairuotojų egzaminavimo tvarkos⁷. KRA atlikimo metu, didesnis dėmesys skirtas kontrolės proceso įgyvendinimo teisinio reguliavimo, praktikos korupcijos rizikos veiksnių nustatymui, kuriuos pašalinus būtų galima užtikrinti skaidresnį motorinių transporto priemonių (kroviniams ir keleiviams vežti) profesinį mokymą.

⁴ Nustatyta, jog dėl nepakankamo teisinio reguliavimo egzistuoja rizikos dėl neskaidrių egzaminuotojų ir egzaminuojamųjų susitarimų kyla korupcijos rizikos, o tiksliau:

- Neaiškus ir fragmentiškas teisinis reguliavimas lemia nevienodą egzaminavimo procedūrų taikymą, spragas registracijos ir eilių valdymo procesuose bei nepakankamą atsakomybę už pažeidimus;
- Silpnos kandidatų tapatybės ir procesų kontrolės priemonės sudaro sąlygas sukčiavimui, tapatybės slėpimui, informacijos rinkimui bei neteisėtam jos platinimui;
- Neefektyvi egzaminuotojų veiklos priežiūra ir neužtikrintas „keturių akių“ principas didina piktnaudžiavimo, šališkų sprendimų ir darbo kokybės kontrolės trūkumų riziką;
- Nepakankama viešų ir privačių interesų konfliktų prevencija neužtikrina skaidraus asmenų, dalyvaujančių egzaminavimo procesuose, elgesio ir gali lemti neobjektyvius sprendimus

Prieiga internete: <https://www.stt.lt/naujienos/7464/2023/vairuotoju-egzaminavimo-ir-vairuotojo-pazymejimu-isdavimo-procesuose-nustatytos-korupcijos-rizikos:3623>

⁵ Regitra neįgyvendino vieno STT pasiūlymo, o visus kitus įgyvendina arba jau įgyvendino. Neįgyvendintas pasiūlymas – teorijos egzamine įtraukti specifinius B kategorijai skirtus klausimus ir nustatyti maksimalią praktikos egzamino trukmę. Tuo tarpu visi kiti STT pasiūlymai, išskyrus 2 įgyvendintus, yra toliau įgyvendinami: nuo atsitiktinio egzaminuojamųjų priskyrimo, tapatybės kontrolės ir įrašų atsekamumo gerinimo iki egzaminuotojų priežiūros, interesų konfliktų prevencijos bei teisinio reguliavimo tobulinimo dėl atsakomybės už sukčiavimą ir teorijos egzamino laikymų skaičiaus ribojimo.

⁶ Antikorpucinio vertinimo išvada dėl profesinio mokymo organizavimo pameistrystės forma. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/eb92c7918f6711ea51db668f0092944?positionInSearchResults=0&searchModelUID=7768fe3d-0312-4936-9f9a-eef65791e5fd>

Antikorpucinio vertinimo išvada dėl vairuotojų egzaminavimą reglamentuojančių teisės aktų. Prieiga internete:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/e9c34040f92b11ecbfe9c72e552dd5bd?positionInSearchResults=0&searchModelUID=7768fe3d-0312-4936-9f9a-eef65791e5fd>

⁷ Išvadose akcentuojamas nepakankamai aiškus ir neužtikrinamas egzaminų skaidrumas, įrašų fiksavimo, vertėjų dalyvavimo, egzaminuotojų kontrolės ir tapatybės patikros reglamentavimas, sudarantys sąlygas nesąžiningam elgesiui bei manipuliacijoms. Taip pat, pameistrystės procesų reglamentavimo spragos, nepakankamos kokybės užtikrinimo priemonės, neaiškūs projektų rodikliai ir reguliavimo nesutapimai, kurie gali lemti neefektyvų ES lėšų panaudojimą ir piktnaudžiavimą mokymo forma bei finansinėmis lengvatomis.

3. KORUPCIJOS RIZIKA VAIRAVIMO MOKYKLOSE VYKDOMO VAIRUOTOJŲ FORMALIOJO PROFESINIO MOKYMO IR KVALIFIKACIJOS SUTEIKIMO IR TOBULINIMO PRIEŽIŪROS PROCESUOSE

Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad formalųjį profesinį mokymą ir su profesiniu mokymu susijusią veiklą gali vykdyti juridiniai asmenys, kitos juridinio asmens statuso neturinčios kitos valstybės narės organizacijos ir jų padaliniai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, arba fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintys formaliojo profesinio mokymo licenciją, kuri suteikia teisę vykdyti Licencijų registre juridiniam ar fiziniam asmeniui įrašytas formaliojo profesinio mokymo programas ar jų modulius.

Licenciją išduoda ar atsisako ją išduoti Studijų kokybės vertinimo centras (*toliau – SKVC*), vadovaudamasis Švietimo įstatymu, Profesinio mokymo įstatymu, Viešojo administravimo įstatymu ir Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklėmis. Atitikties nustatytiems reikalavimams vertinimą organizuoja ir atlieka, ekspertizės aktą dėl pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą išduoda kvalifikacijų tvarkymo institucija – Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (*toliau – KPMPC*).

Visiems pareiškėjams pasirengimas vykdyti profesinio mokymo programą ar jos modulį, įregistruotą Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, vertinamas pagal Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus:

- 1) *profesijos mokytojai arba kandidatai į profesijos mokytojus turi atitikti profesinio mokymo programose ir Švietimo įstatyme nustatytus kvalifikacinius ir kompetencijų reikalavimus; kvalifikuotas personalas turi būti tinkamas planuojamam profesiniam mokymui vykdyti ir profesinio mokymo kokybei užtikrinti;*
- 2) *teorinio ir praktinio mokymo vietas, mokymui skirti materialieji ir metodiniai ištekliai turi atitikti numatomą mokyti mokinių skaičių ir profesinio mokymo programoje nustatytus reikalavimus;*
- 3) *turėti mokymo patalpas, aprūpintas materialiaisiais ištekliais, būtinais profesinio mokymo kokybei užtikrinti. Asmenims su negalia arba asmenims, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl negalios, patalpos, kuriose vykdomas profesinis mokymas, turi būti pritaikytos pagal jų negalios pobūdį.*

Kiekvienoje modulinėje profesinio mokymo programoje, kiekvienam moduliui yra nurodomi konkretūs reikalavimai: reikalavimai mokymui skirtiems metodiniams ir materialiesiems ištekliais; reikalavimai teorinio ir praktinio mokymo vietai ir reikalavimai mokytojų dalykiniam pasirengimui (dalykinei kvalifikacijai).

Licencijai gauti, pareiškėjas SKVC privalo pateikti šiuos dokumentus:

- 1) *profesijos mokytojų arba kandidatų į profesijos mokytojus išsilavinimą, kvalifikaciją ir mokymosi pasiekimus patvirtinančių dokumentų, taip pat profesinės veiklos patirtį, pedagoginio darbo patirtį patvirtinančių dokumentų kopijos (pvz.: diplomai, pažymėjimai, pažymos);*
- 2) *teoriniam ir praktiniam mokymui skirtų metodinių ir materialiujų išteklių valdymo teisėtumą įrodančių dokumentų kopijos (pvz.: turto inventorizacijos išrašai, materialiujų išteklių nuomos sutartis, praktinio mokymo sutartis; sutartyje turi būti nurodyta, kokių tikslų sutartis sudaryta, sutarties galiojimo data turi būti ne trumpesnė nei programos ar modulio įgyvendinimo laikotarpis);*
- 3) *mokymo patalpų, skirtų programai ar jos moduliui vykdyti, valdymo teisėtumą įrodančių dokumentų kopijos (pvz.: valstybės įmonės Registrų centro Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašas; patalpų panaudos ar nuomos sutartys; sutartyje turi būti nurodyta, kokių tikslų sutartis sudaryta, sutarties galiojimo data turi būti ne trumpesnė nei programos ar modulio įgyvendinimo laikotarpis). Kadangi mokymo patalpos turi atitikti Lietuvos higienos normos HN 102:2011 reikalavimus, pateikiama atitiktį įrodančių dokumentų kopijos (pvz.: leidimas-higienos pasas; apšvietos, šilumos, triukšmo matavimai).*

Visais (ne)formalaus profesinio mokymo atvejais, tarp profesinio mokymo teikėjo ir mokinio yra sudaroma profesinio mokymo sutartis, kuri turi būti parengta laikantis Profesinio mokymo sutartims keliamų reikalavimų ir šių sutarčių registravimo tvarkos aprašo, kuriuo vadovaujasi profesinio mokymo teikėjai, vykdydami formalųjį ir (ar) neformalųjį profesinį mokymą. Profesinio mokymo sutartis registruojama Mokinių registre.

Profesinio mokymo organizavimas vykdomas vadovaujantis pirmiau išvardintais dokumentais. Mokymosi trukmė priklauso nuo profesinio mokymo programos apimties mokymosi kreditais ar valandomis. Baigus profesinio mokymo programą, jeigu ji buvo formali, vertinamos asmens įgytos kompetencijos⁸, kad būtų suteikiama kvalifikacija.

Vairuotojų formaliojo profesinio mokymo ir kvalifikacijos suteikimo priežiūros procesuose dalyvauja keletas institucijų, kurios atsakingos už tinkamą šio proceso organizavimą:

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM)

- Atsako už profesinio mokymo programų rengimo, tvirtinimo, atnaujinimo ir įgyvendinimo teisinį reglamentavimą.
- Iki 2023 m. rugsėjo 1 d. vykdė ir licencijavimo funkcijas (dabar perduota SKVC).

⁸ Praktinė ir teorinė egzamino (kompetencijų vertinimo) dalis.

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC)

Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. įgaliotas:

- išduoti, papildyti, patikslinti ir panaikinti formaliojo profesinio mokymo licencijų galiojimą.
- Stabdyti jų galiojimą ar galiojimą atnaujinti.
- Veikia pagal Profesinio mokymo įstatymą ir švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas licencijavimo taisykles.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (SM) ir pavaldžios įstaigos

- Pagal kompetenciją atsako už europinių direktyvų įgyvendinimą.
- Dalyvauja Transporto ir saugojimo paslaugų sektoriaus profesinio komiteto veikloje.
- Derina transporto sektoriaus formaliojo profesinio mokymo programas.

Transporto ir saugojimo paslaugų sektorinis profesinis komitetas

- Sprendžia kvalifikacijų formavimo klausimus.
- Tvirtina šio sektoriaus profesinio standarto naujus kvalifikacijų aprašus.
- Teikia siūlymus dėl formaliojo profesinio mokymo programų bei specialistų poreikio.

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (KPMPC)

- Koordinuoja profesinių standartų rengimą, atnaujinimą ir tvirtinimą.
- Organizuoja formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programų rengimą, vertinimą ir registravimą.
- Atlieka ekspertinį vertinimą dėl licencijų suteikimo profesinio mokymo vykdymui.
- Organizuoja kompetencijų vertinimo institucijų akreditavimo procesą.
- koordinuoja asmens įgytų kompetencijų, siekiant kvalifikacijos, užduočių rengimą ir vertinimo organizavimą, vykdo stebėseną, kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia viešai kompetencijų vertinimo ir pripažinimo rezultatų statistinę informaciją.

Socialiniai partneriai (vežėjų, vairavimo mokyklų asociacijos ir kt.)

- Dalyvauja Transporto ir saugojimo paslaugų sektoriaus profesinio komiteto veikloje.
- dalyvauja rengiant / derina transporto sektoriaus programas (pvz., krovinių/keleivių vežimo).

Akredituotos kompetencijų vertinimo institucijos

- Turi teisę vertinti ir pripažinti asmens įgytas kompetencijas (I–V kvalifikacijų lygiai pagal Lietuvos Respublikoje nustatytą kvalifikacijų sandarą (LTKS).
- Skiria vertinimo komisijos pirmininką, vertintojus kompetencijų (praktinės dalies) vertinimui.
- Dalyvauja kompetencijų teorinio testo klausimų ir praktinio vertinimo užduočių validavime.

- Organizuoja mokymus vertintojams.

Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA)

- Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. vykdo licencijuotos veiklos priežiūrą (pagal VAI IV skyrių).
- Iki tol šią funkciją vykdė ŠMSM Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento skyrius.
- Administruoja ir plėtoja valstybines švietimo informacines sistemas ir registrus.

Asmens įgytų kompetencijų vertinimo procesą reglamentuoja Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašas (*toliau – Kompetencijų vertinimo aprašas*). KPMPC, vadovaudamasis šio Kompetencijų vertinimo aprašo 15 punktu, koordinuoja asmens įgytų kompetencijų vertinimo organizavimo procesą ir vykdo kompetencijų organizavimo ir vykdymo stebėseną. Kompetencijų vertinimo teorinės dalies testo vykdymas, registravimas į kompetencijų vertinimą, rezultatų gavimas, kvalifikaciją liudijančių dokumentų registras – NŠA kompetencija.

Asmuo, siekiantis įgyti tam tikrą kvalifikaciją ir norintis dalyvauti asmens įgytų kompetencijų vertinime, gali būti:

- 1) *baigęs formaliojo profesinio mokymo programą;*
- 2) *įgijęs kvalifikaciją sudarančias kompetencijas, mokydamasis pagal neformaliojo profesinio mokymo programą, darbo patirties ar savišvietos būdu ar nebaigęs formaliojo profesinio mokymo programos ir trūkstamas kvalifikaciją sudarančias kompetencijas įgijęs mokydamasis pagal neformaliojo profesinio mokymo programą, darbo patirties ar savišvietos būdu.*

Kompetencijų, siekiant kvalifikacijos, vertinimą sudaro:

1. *teorinės dalies (žinių) vertinimo testas;*
2. *praktinės dalies (gebėjimų) vertinimas (praktinė užduotis) ;*
3. *praktinio mokymo pasiekimų įvertinimas (taikomas tik asmenims, baigusiems formaliojo profesinio mokymo programą, tačiau netaikomas statutinių profesinio mokymo įstaigų mokiniams, baigusiems formaliojo profesinio mokymo programą) — nustatomas pagal mokymo programos modulių praktinio mokymo pasiekimų balų vidurkį, neįtraukiant įvadinio, neprivalomai pasirenkamų ir baigiamojo modulių.*

Kompetencijų teorinės dalies (žinių) vertinimo testas laikomas išlaikytu, jei asmuo surenka ne mažiau kaip 50 procentų bendros testo klausimų taškų sumos; laikomas neišlaikytu – jei asmuo surenka mažiau kaip 50 procentų bendros testo klausimų taškų sumos. Testo neišlaikęs asmuo, jei pageidauja, gali gauti profesinio mokymo teikėjo pažymą apie testo rezultatus, tačiau kompetencijų praktinės dalies (gebėjimų) vertinime jis dalyvauti negali.

Kompetencijų praktinės dalies (gebėjimų) vertinimą sudaro praktinių gebėjimų demonstravimo užduotis, kuri vertinama dešimties balų sistema. Kompetencijų praktinės dalies

(gebėjimų) vertinimo procesas vykdomas pagal Kompetencijų vertinimo aprašo IV skyriaus reikalavimus. Jeigu asmens įgytos kompetencijos buvo įvertintos teigiamai ir pagal teisės aktus galima asmeniui suteikti kvalifikaciją – išduodamas profesinio mokymo diplomas.

KPMPC nuo 2022 m. rugsėjo mėn. nuosekliai vykdo asmens įgytų kompetencijų vertinimo organizavimo ir vykdymo proceso priežiūrą. Vykdamas asmens įgytų kompetencijų vertinimo organizavimo ir vykdymo proceso priežiūrą vertinama:

1. ar profesinio mokymo teikėjas skelbia praktinės dalies kompetencijų vertinimo grafikus savo interneto svetainėje, kaip tai numato Kompetencijų vertinimo aprašo 18.3 papunktis;
2. ar profesinio mokymo teikėjai, užregistravę asmenis teorinės dalies kompetencijų vertinimui, informuoja kompetencijų vertinimo centrus apie praktinės dalies vertinimo vykdymą, kaip tai numato Kompetencijų vertinimo aprašo 18.3 papunktis;
3. ar profesinio mokymo teikėjų paprašyti pateikti kompetencijų vertinimo procesą reglamentuojantys dokumentai (pvz., įsakymai dėl vykdytojų, praktinės dalies vertintojų skyrimo ir pan.) atitinka Kompetencijų vertinimo aprašo reikalavimus;
4. vertinama, ar profesinio mokymo teikėjai kompetencijų vertinimą organizuoja ir vykdo laikydamiesi kompetencijų vertinimo organizavimą ir vykdymą reglamentuojančių teisės aktų.

KPMPC nurodo, jog praktikoje dažniausiai nustato tokio pobūdžio pažeidimus, trūkumus:

1. *neskelbiama informacija apie vykdomą asmens įgytų kompetencijų vertinimą profesinio mokymo teikėjo interneto svetainėje;*
2. *neinformuojamas arba ne laiku informuojamas atsakingas kompetencijų vertinimo centras apie profesinio mokymo teikėjo vykdomą kompetencijų vertinimą, pateikiama netiksli informacija, pvz., nurodomos kelios kompetencijų vertinimo vykdymo vietos, dėl ko negalima tinkamai vykdyti priežiūros, nuvykus į kompetencijų vertinimą pateikiama informacija, kad kompetencijų vertinimas vyksta kitoje vietoje;*
3. *nesilaikoma asmens įgytų kompetencijų vertinimui organizuoti nustatytų reikalavimų, netinkamai dokumentuojamas procesas (pvz., nėra dokumentų, ne visos sudėties komisija dalyvauja vertinime, vertinimo patalpoje yra pašalinių asmenų, užsieniečiai laiko kompetencijų vertinimą (egzaminą) valstybine kalba, o vertėjas vienas ir kt.), kompetencijų vertinimas nevyksta nustatytu laiku, nustatytoje vietoje, nors užsiregistravusiųjų yra didelis skaičius ir pan.*

Nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. rugpjūčio 1 d. profesinio mokymo teikėjų licencijuojamos veiklos priežiūrą vykdė ŠMSM, nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. – NŠA.

NŠA profesinio mokymo teikėjų licencijuojamos veiklos priežiūrą vykdo vertindama Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklėse nustatytus aspektus:

- 1) profesijos mokytojų pasirengimą ir atitiktį reikalavimams, nustatytiems formaliojo profesinio mokymo programose ar jų moduluose ir Švietimo įstatyme;
- 2) mokymo proceso organizavimą pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus;
- 3) mokinių priėmimo ir apskaitos, mokymosi pasiekimus įteisinančių dokumentų išdavimo patikrinimą ir teisėtumą;
- 4) teorinio ir praktinio mokymo vietų atitiktį mokinių skaičiui ir formaliojo profesinio mokymo programoje ar jos modulyje bei teisės aktuose nustatytiems reikalavimams;
- 5) teoriniam ir praktiniam mokymui skirtų materialijų ir metodinių išteklių atitiktį mokinių skaičiui ir mokymo programoje ar jos modulyje nustatytiems reikalavimams.

STT įvertino aukščiau įvardintus ir kitus teisės aktus, vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kontrolės procese egzistuojančias įvairias su nagrinėjama tema susijusias procedūras ir praktikas, siekiant ne tik identifikuoti korupcijos rizikos veiksnius, bet ir pasiūlyti ilgalaikių sprendimų, kurie užtikrintų tinkamą subjektų kontrolę, viešųjų išteklių racionalų panaudojimą ir kt.

Atsižvelgiant į šiuos tikslus, žemiau pateikiame detalias pastabas bei pasiūlymus, skirtus korupcijos rizikos veiksnių šalinimui ir prevencijai.

3.1. Licencijavimo procesas gali neužtikrinti pareiškėjų atitikties profesinio mokymo reikalavimams (kritinė antikorupcinė pastaba)

Pagal Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles, licencijai vykdyti formalųjį profesinį mokymą pareiškėjai turi atitikti Profesinio mokymo įstatyme nustatytus reikalavimus, o jų atitiktį vertina KPMPC, atliekantis ekspertizę ir išduodantis ekspertizės aktą. Norint gauti licenciją, SKVC teikiama nustatytos formos paraiška ir dokumentai, patvirtinantys profesijos mokytojų kvalifikaciją bei patirtį, teisėtą metodinių ir materialijų išteklių valdymą ir mokymui pritaikytų patalpų naudojimo teisę. SKVC gavęs paraišką su dokumentais, įsitikina, kad dokumentai pateikti tinkamai, perduoda juos KPMPC ekspertizei atlikti.

Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių 12 punkte yra įtvirtinta, jog *gavusi dokumentus ekspertizei atlikti, kvalifikacijų tvarkymo institucija organizuoja ir atlieka ekspertizę, **jei reikia – pasitelkdama ekspertus patikrai mokymo vietoje**, ir išduoda ekspertizės aktą su išvada, ar juridinis ar fizinis asmuo yra pasirengęs / nepasirengęs vykdyti formaliojo profesinio mokymo programą (programas) ar jos (jų) modulius likus ne mažiau kaip 3 darbo dienoms iki sprendimo dėl licencijos išdavimo arba atsisakymo išduoti licenciją priėmimo dienos. Kvalifikacijų tvarkymo*

institucija⁹ ekspertizės aktą (aktus) elektroniniu paštu persiunčia Centru¹⁰. Kvalifikacijų tvarkymo institucija, organizuodama ekspertizės atlikimą, konsultuoja juridinį ar fizinį asmenį dėl pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą vertinimo ir teikia informaciją dėl ekspertizės atlikimo.

Tų pačių taisyklių 13 punkte įtvirtinta, jog *Centras, įvertinęs gautą (gautus) ekspertizės aktą (aktus) dėl pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą ir Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 8 dalyje numatytus licencijos neišdavimo pagrindus, priima sprendimą dėl licencijos išdavimo arba atsisakymo išduoti licenciją ir apie priimtą sprendimą raštu informuoja juridinį ar fizinį asmenį, kartu pridėdamas šio sprendimo patvirtintą kopiją ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo visų tinkamai įformintų Taisyklių 9 punkte nurodytų dokumentų gavimo dienos.*

Praktikoje ekspertizę atlieka KPMPC direktoriaus įsakymu sudaryta ekspertų komisija, kurią sudaro ne mažiau kaip trys nariai, t.y. KPMPC darbuotojai, o esant poreikiui – įtraukiami išorės ekspertai. Ekspertizę atliekama vadovaujantis KPMPC direktoriaus įsakymu patvirtintu Pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą ekspertizės atlikimo Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centre tvarkos aprašu¹¹, kuris nustato ekspertizės tikslą ir uždavinius, ekspertizės organizavimą ir atlikimą, ekspertizės eigą ir ekspertizės akto rengimą.

Manytina, jog licencijavimo taisyklių formuluotė „jei reikia - pasitelkdama ekspertus patikrai mokymo vietoje“, yra vertintina, kaip ydinga antikorpuciniu požiūriu, kadangi suteikia plačią diskreciją kvalifikacijų tvarkymo institucijai (šiuo atveju – tai KPMPC). Ši nuostata leidžia institucijai spręsti savo nuožiūra, ar apskritai reikia vykti į vietą patikrinti¹², ar deklaruoti išteklius (transporto priemonės, treniruokliai, mokymo klasės, instruktoriai ir kt.) egzistuoja ir yra naudojami pagal paskirtį. Pažymėtina, jog nors *Pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą ekspertizės atlikimo Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centre tvarkos aprašo* (toliau – *Ekspertizės atlikimo aprašas*) 16 punktas įtvirtina kriterijus, pagal kuriuos organizuojama ekspertizės patikra vietoje, tačiau jos formuluotė, taip pat, sukuria diskrecinę galimybę:

„16. Komisijai posėdžio metu nustačius, kad organizuoti vizitą pareiškėjo nurodytu mokymo vietos adresu (adresais) būtina, Centro direktoriaus įsakymu į vizitą vyksta ne mažiau kaip 2 komisijos nariai. Vizitas pareiškėjo nurodytu mokymo vietos adresu (adresais) **gali būti** organizuojamas, jei paraišką teikia naujas juridinis ar fizinis asmuo; pareiškėjas nori vykdyti jam naujo švietimo posričio programą ar jos modulį; pareiškėjas nori vykdyti programą ar jos modulį nauju mokymo vietos adresu; kyla pagrįstų abejonių dėl pareiškėjo dokumentuose nurodytų teorinio

⁹ KPMPC.

¹⁰ SKVC.

¹¹ Prieiga internete: https://kpmc.lrv.lt/uploads/2015/08/Ekspertizes-tvarka-KPMPC_2023.pdf

Aprašo pakeitimai: <https://kpmc.lrv.lt/lt/profesinis-mokymas-822/pasirengimo-vykdyti-profesini-mokyma-ekspertize-6243/>

¹² Pažymėtina, jog neegzistuoja jokie formaliai įtvirtinti kriterijai, pagal kuriuos būtų vertinama kuriais atvejais privaloma vykti į pareiškėjo vietą. Kaip minėta aukščiau, KPMPC atsižvelgia į kiekvieną individualų atvejį ir įsivertina galimybes, t. y. faktiškai turimus žmogiškuosius išteklius, finansavimą ir kt.

ir praktinio mokymo vietų, mokymui skirtų materialijų ir metodinių išteklių, kurie turi atitikti numatomą mokyti mokinių skaičių ir programoje ar jos modulyje nustatytus reikalavimus.“

Todėl konstatuotina, jog tiek licencijavimo taisyklės, tiek Ekspertizės atlikimo aprašas sukuria KPMPC plačią diskreciją, nes šių teisės aktų reglamentavime įtvirtintos tokios formuluotės kaip „jei reikia - pasitelkdama ekspertus patikrai mokymo vietoje“, „gali būti organizuojamas“.

Akivaizdu, jog atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes, KPMPC ne visais atvejais turi galimybes ekspertizę atlikti mokymo vietoje¹³, tačiau manytina, jog tik profesinio mokymo teikėjų mokymo išteklių dokumentacijos vertinimas, nepatikrinant ir neįvertinant profesinio mokymo teikėjo išteklių vietoje, gali kelti piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas.

Pavyzdžiui:

3.1.	Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas	14 str. 3 d. 2–3 p.	Licencijos išrašė nurodyta, kad Mokymo programos mokymo vieta yra adresu: . Teikėjas tikrinimo metu nepateikė vaizdinių mokymo priemonių, praktinių mokymo užduočių, skaitmeninio tachografo veikimo stendo arba kompiuterinės programos, krovinių vežimo dokumentų blankų kopijų, priešgaisrinės saugos ir higienos įgūdžių vaizdinių mokymo priemonių. Teikėjo atstovas pateikė 2025 m. sausio 2 d. Transporto priemonių nuomos sutartį, kurioje Teikėjas iš nuomojasi dvi sunkiasvores mokomąsias transporto priemones Mercedes Benz 6M, valst. Nr. , Mercedes Benz Atego 1218, valst. Nr ir puspriekabę,
3.2.	Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112)	5 p.	

¹³ Kaip KRA atlikimo metu nurodė KPMPC atstovė, KPMPC negauna reguliaraus tikslinio finansavimo iš ŠMSM pasitelktų išorės ekspertų paslaugų apmokėjimui, todėl yra ribotos galimybės organizuoti vizitą ir atlikti patikrą mokymo vietoje.

			valst. Nr. . Mokymo priemonių apžiūros metu nustatyta, kad vieno automobilio kėbule yra sukrautos naujos ir naudotos padangos (apie 40 vnt.), 5 litrų talpos indai su skysčiu (apie 30 vnt.), plastikiniai maišai, ant kėbulo sienos kabo tik vienas tvirtinimo diržas (darytina išvada, kad mokomosios mašinos kėbulas naudojamas sandėliavimo tikslais). Kito automobilio kėbule ant grindų padėti du mediniai tašai ir dvi padangos, dvi tvirtinimo juostos ir 5 tvirtinimo diržai. Kitų tvirtinimo priemonių, pvz., tvirtinimo grandinių, tvirtinimo tinklų ir kt. Teikėjas nepateikė. Taip pat nustatyta, kad mokomosios transporto priemonės neaprupintos įvairiais pavienių formų kroviniais, tara ir kroviniais ant padėklų.
--	--	--	--

Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 3 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–53 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniais vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.

Kaip matoma aukščiau nurodomu atveju, licencijuotas profesinio mokymo teikėjas neturi visų mokymui reikalingų išteklių, sunkiasvorės transporto priemonės galimai naudojamos sandėliavimo tikslais ir t.t. Šiuo atveju išlieka tikimybė, jog ir licencijavimo procedūros metu, šie mokymo veiklos trūkumai galėjo egzistuoti, jeigu profesinio mokymo teikėjo ekspertizė buvo atlikta ne profesinio mokymo teikėjo vietoje.

Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 3 dalis įtvirtina, jog licencijos turėtojas privalo teorinio ir praktinio mokymo vietos, mokymui skirti materialieji ir metodiniai ištekliai turi atitikti numatomą mokyti mokinių skaičių ir profesinio mokymo programoje nustatytus reikalavimus. Manytina, jog kaip įmanoma dažnesnis profesinio mokymo teikėjų išteklių tikrinimas vietoje, padėtų eliminuoti piktnaudžiavimo rizikas, tais atvejais kai pareiškėjų pateikiami dokumentai apie turimus išteklius neatitinka faktinės situacijos.

IŠVADA. Profesinio mokymo licencijavimo procesas yra ydingas antikorupciniu požiūriu, kadangi ne visais atvejais gali užtikrinti realią subjekto atitiktį licencijavimo reikalavimams. Licencijavimo taisyklės, Ekspertizės atlikimo aprašas įtvirtina formuluotes, kurios suteikia

kvalifikacijų tvarkymo institucijai galimybę pačiai spręsti, ar apskritai būtina atlikti patikrą vietoje. Tai gali silpninti licencijavimo procesą ir sudaryti sąlygas pasinaudoti procedūrinėmis spragomis siekiant gauti licenciją neturint realių mokymo išteklių ar jų nenaudojant pagal paskirtį.

PASIŪLYMAI:

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)

Įteisinti privalomą patikrą mokymo vietoje prieš bet kokią licencijos išdavimą:

- Pakeisti licencijavimo taisykles įtvirtinant, jog tikrinant švietimo teikėjo atitiktį licencijavimo reikalavimams, visada pasitelkiami ekspertai patikrai mokymo vietoje.
- Numatyti baigtinį išimčių sąrašą, kuomet dėl objektyvių galimybių tokia patikra mokymo vietoje negalėtų būti atliekama.

3.2. Profesiniame mokyme dalyvaujančių asmenų registracija gali kelti korupcijos riziką (kita antikorpūcinė pastaba)

Pagal Profesinio mokymo įstatymo 22 straipsnio 4 dalį, už profesinio mokymo ir (ar) su profesiniu mokymu susijusios veiklos kokybę¹⁴ atsako profesinio mokymo teikėjas. Profesinio mokymo įstaigų veikla nuolat tobulinama, atliekant veiklos savianalizę ir atsižvelgiant į išorinio vertinimo rezultatus švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Visgi, būtina turėti omenyje, jog profesinio mokymo teikėjai (tyčia arba netyčia) galimai ne visada gali kaupti ir pateikti teisingus duomenis apie jų vykdomą veiklą, todėl jų pakankamas atsekamumas turi didelę svarbą prevenciniu požiūriu.

Pagal Profesinio mokymo sutartims keliamų reikalavimų ir šių sutarčių registravimo tvarkos aprašo 9 punktą, tais atvejais, kai sutarties dalykas yra formaliojo profesinio mokymo programa ar jos modulis, profesinio mokymo sutartys ir jų pakeitimai registruojami ***Mokinių registro mokymo sutarčių registracijos žurnale***. Tais atvejais, kai sutarties dalykas yra neformaliojo profesinio mokymo programa ar jos modulis, profesinio mokymo sutartys ir jų pakeitimai registruojami ***profesinio mokymo teikėjo mokymo sutarčių registracijos žurnale***.

Manytina, jog ši nuostata gali kelti korupcijos pasireiškimo tikimybę dėl fiktyvaus vairuotojų kvalifikacijos tobulinimo mokymų, kadangi vairuotojų kvalifikacijos tobulinimas yra laikomas neformaliojo profesinio mokymu¹⁵, šių sutarčių duomenys nėra centralizuotai kaupiami

¹⁴ Be kita ko, turimų ir renkamų duomenų tikslumą.

¹⁵ Pagal Dėl CI, CIE, C, CE, DI, DIE, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinę profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašo 25 punktą, vairuotojai, siekiantys įgyti kvalifikaciją, mokomi pagal formaliojo profesinio mokymo programas. Vairuotojų kvalifikacija tobulinama mokantis pagal neformaliojo profesinio mokymo programas.

valstybiniame Mokinių registre, o tik pačių profesinio teikėjų vidaus žurnaluose. Tai gali kelti korupcijos riziką ir hipotetines situacijas dėl fiktyvaus periodinio mokymo.

Pagal Profesinio mokymo sutartims keliamų reikalavimų ir šių sutarčių registravimo tvarkos aprašą, mokymo sutartims yra keliami įvairūs reikalavimai ir ji turi apimti visus esminius sutarties sudarymo duomenis – datą, numerį ir pasirašymo vietą, aiškiai identifikuotas šalis su jų rekvizitais: mokymo teikėją, mokinį, mokymus priimančią įmonę ar organizaciją. Sutartyje turi būti tiksliai apibrėžtas jos dalykas: mokymo programa, trukmė, apimtis kreditais, įgyjama kvalifikacija, organizavimo forma ir, esant pameistrystei ar praktinei daliai realioje darbo vietoje, – programos dalių apimtis ir kompetencijos. Taip pat nustatoma mokymo kaina ir atsiskaitymo sąlygos, įskaitant atvejus, kai mokymas nutraukiamas, bei šalių įsipareigojimai ir atsakomybė pagal profesinio mokymo, švietimo ir užimtumo teisės aktus.

Manytina, jog jau egzistuoja atvejų, kai asmenų registracija profesinio mokymo teikėjo iniciatyva nėra kaupiama tinkamai, pavyzdžiui:

2.	<i>Mokinių priėmimas</i>		
2.1.	C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašas	9.2 p.	Teikėjas nepateikė įrodymų, kad 10 mokinių turi teisę mokytis Lietuvos Respublikoje
<i>Medžiaga iš NŠA 2025 m. kovo 14 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–14 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.</i>			

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Punktas	Pažeidimo esmė
1.	<i>Mokinių priėmimas</i>		
1.1.	Profesinio mokymo sutartims keliamų reikalavimų ir šių sutarčių registravimo tvarkos aprašas	5.3.1 p., 5.3.2 p., 5.4.2 p., 5.4.3 p., 5.4.4 p., 5.4.5 p., 5.8 p.	Teikėjo parengta Mokymo sutartis neatitinka nustatytų reikalavimų: nenurodytas Teikėjo telefono numeris, elektroninio pašto adresas, licencijos vykdyti formaliojo profesinio mokymo programas numeris, išdavimo data, mokinio gyvenamosios vietos adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas, mokymo trukmė, Mokymo programos apimtis, įgyjama kvalifikacija, mokymo organizavimo forma, pabaigoje nurodyti ne visi sutartį pasirašiusių šalių rekvizitai.
<i>Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 3 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–53 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.</i>			

IŠVADA. Profesiniame mokyme dalyvaujančių asmenų registravimo tvarka, ypač neformaliojo profesinio mokymo srityje, gali kelti korupcijos pasireiškimo tikimybę, kadangi neformaliojo profesinio mokymo, įskaitant vairuotojų periodinius profesinės kvalifikacijos mokymą – sutartys kaupiamos tik pačių mokymo įstaigų vidaus žurnaluose. Tai reiškia, kad valstybinės institucijos nedisponuoja centralizuotais, prieinamais ir patikrinamais duomenimis apie šiuose procesuose dalyvaujančius asmenis. Toks reglamentavimas iš esmės palieka visą registravimo procesą profesinio mokymo teikėjo diskrecijoje, sudaromos sąlygos netinkamai apskaityti mokymuose dalyvaujančius asmenis, juos fiktyviai registruoti, priimti asmenis, kurie pavyzdžiui neturi teisės gyventi ir/ar dirbti Lietuvos Respublikoje, deklaruoti neegzistuojančius mokymus, susijusiais su periodiniu kvalifikacijos tobulinimu ir kt.

PASIŪLYMAI:

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)

Centralizuoti visų profesinio mokymo sutarčių registravimą valstybiniame Mokinių registre:

- *Pakeisti teisinį reglamentavimą, visos sutartys – tiek formaliojo, tiek neformaliojo profesinio mokymo, siekiant valdyti korupcijos rizikas registracijos procese, turėtų būti privalomai registruojamos Mokinių registre.*

3.3. Vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kompetencijų vertinimo (teorinės dalies) organizavimo tvarka galimai neužkardo fiktyvaus mokymo (kritinė antikorupcinė pastaba)

Vadovaujantis asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašu¹⁶ ir KPMPC direktoriaus patvirtintos¹⁶ *Asmens įgytų kompetencijų, siekiant kvalifikacijos, teorinės dalies (žinių) vertinimo testo vykdymo instrukcijos* 6.1. punktu, registracija teorinės dalies vertinimui atliekama tokia tvarka:

- kompetencijų vertinimo teorinę dalį (egzamina) atlieka tik profesinio mokymo įstaigų ne vėliau kaip likus 10 kalendorinių dienų iki teorinės dalies vykdymo dienos Mokinių registre registruoti asmenys;
- Mokinių registre teorinei daliai atlikti užregistruotų asmenų duomenys tą pačią dieną perkeliama į Nacionalinių egzaminų centralizuotą informacinę sistemą NECIS (toliau – NECIS) ir perduodami elektroninio testavimo sistemai;
- likus ne mažiau kaip 3 darbo dienoms iki teorinės dalies vykdymo dienos profesinio mokymo teikėjams NECIS suformuojami teorinės dalies vykdymo protokolai su vardiniais laikančiųjų sąrašais su jų prisijungimo prie testavimo sistemos duomenimis (prisijungimo adresas, vardas ir slaptažodis).

Tos pačios instrukcijos 7.2.4 punktas nurodo, jog *testo dalies vykdytojai, prieš įleisdami asmenis į teorinės dalies testo vykdymo patalpą, turi patikrinti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (asmens tapatybės kortelę, pasą arba leidimą gyventi Lietuvoje) ar vairuotojo pažymėjimą; susodinti asmenis į jų darbo vietas.* 7.2.5 punkte numatyta, jog *pasirašytinai išdalina asmenims prisijungimo prie testavimo sistemos duomenis (asmuo pasirašydamas vykdymo protokole patvirtina savo dalyvavimą teorinėje dalyje ir jam skirtų prisijungimo prie testavimo sistemos duomenų gavimą).*

Manytina, jog ši įtvirtinta teorinės dalies kompetencijų vertinimo tvarka yra ydinga antikorupciniu požiūriu, kadangi galimai gali ir neužkardyti fiktyvaus kompetencijų vertinimo laikymo, nes neužtikrina kompetencijų vertinime dalyvaujančių asmenų realios tapatybės nustatymo ir ar asmenys tikrai dalyvauja kompetencijų vertinime, kadangi vienintelis subjektas, kuris užtikrina visų procesų skaidrumą – yra profesinio mokymo teikėjas, kuris galimai ne visais atvejais gali elgtis sąžiningai.

Kaip galima matyti, asmenų prisijungimo duomenys prie testavimo sistemos yra pasiekiami kompetencijų vertinimo testo dalies vykdytojui – t. y. profesinio mokymo teikėjui, todėl kyla

¹⁶ Prieiga internete:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/43f8cf209cc411e48dcdae4eb2005eaf/asr>
https://kpmc.lrv.lt/public/canonical/1733808137/12298/Teorin%C4%97s%20dalies%20instrukcijos_1.pdf

hipotetinės rizikos, jog teorinės dalies testas bus išlaikytas už pačius mokinius. Šios korupcijos rizikos, manytina gali realizuotis ir toliau nurodytais atvejais:

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:	
Užfiksuotos neatitiktys	08:43 telefoninio skambučio su [] metu buvo pasitikslinta dėl teorinės dalies testavimo vykdymo vietos, informuota apie atvykimą. Prasidėjus teorinės dalies vertinimo laikui ir nuvykus į nurodytą vietą [] vertinimo patalpos buvo užrakintos, 3 įstaigos nurodytais telefonais niekas neatsiliepė ir neperskambino. Atvykus į vertinimo vietą nebuvo suteikta galimybė stebėti teorinės dalies vykdymo ir įsitikinti teorinės dalies vykdymui užregistruotų asmenų dalyvavimu teorinės dalies vykdyme – vertinime dalyvavo 31 asmuo.
Pateiktos rekomendacijos	Laikytis Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2020 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymo Nr. V-1480 redakcijos. Ateityje sudaryti galimybes atlikti kompetencijų vertinimo vykdymo priežiūrą. Kartu su kompetencijų vertinimo vykdymo tvarkaraščiu teikiamas kontaktinis asmuo turi būti pasiekiamas vykstančių vertinimų metų. Pasikartojus situacijai, kai nurodytoje vertinimo vietoje vertinimo vykdymas nefiksuojamas, bet testavimui registruoti asmenys sprendžia testą, testavimo procesas gali būti nutrauktas.
Profesinio mokymo programai	
Medžiaga iš KPMPC 2023-09-04 Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-63(2023-09-13)	

4. Patikros metu užfiksuotos kitos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:	
Užfiksuotos kitos neatitiktys	Teorinės dalies kompetencijų vertinime dalyvauja 1 asmuo iš 53 (pagal registravimą į teorinės dalies vertinimą duomenis) vertinime turėjusių dalyvauti asmenų. Vertinimo patalpoje matome galimybę iš viso laikyti vertinimus maksimaliai 7 asmenims, nors mokinių registro duomenimis turėjo dalyvauti 53 asmenys. Paprašėme paaiškinti, kaip būtų buvęs užtikrintas 53 asmenų patikrinimas šioje patalpoje. Paprašėme paaiškinti, kodėl vertinimo metu esant vienam asmeniui, sistema fiksavo daugiau nei vieno asmens dalyvavimą vertinime.
Pateiktos rekomendacijos	Atkreiptas dėmesys, kad pagal Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo instrukcijos 7.2.6 punktą, turi būti paminima, kad: 1. Atvėrus testą, jie pirmiausia matys skaidres su informacija ir nurodymais, kaip jį atlikti. 2. Teorinei daliai vykdyti skirtą laiką sistema pradės skaičiuoti po testo įvadinį skaidrį. 3. Asmuo paspaudęs „Baigti darbą“ patvirtina, kad atliko testo užduotis. Po to, kai yra paspaustas mygtukas „Baigti darbą“, asmuo tikrinti atsakymų ir sugrįžti į testą – nebegali. 4. Kiekvienas asmuo, baigęs testą, kompiuterio ekrane matys: „išlaikė“ ar „neišlaikė“.
Medžiaga iš KPMPC 2024-11-14 Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-46	

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos	Testavimas vykdomas rusų kalba, tačiau vykdytojai nuolat padėjo asmenims
-------------	--

neatitiktys	testavimo metu suprasti užduočių formuluotes ir rusų kalbos žodžius. Duota pastaba dėl vykdytojų veiklos ribų, į pastabą reaguota. Iš vykdytojų pusės fiksuotas teisingų atsakymų pasakinėjimas. Nors vertinama 1 grupė, tačiau vedami 2 protokolai su skirtingais registracijos numeriais. Protokolus pasirašo po 2 vykdytojus, neatvykimo faktas žymimas pieštuku. Į protokolą įtraukti 2 asmenys, kurie nebuvo registruoti 2023-05-08 vykdomam testavimui. Duota pastaba dėl kompetencijų vertinimo instrukcijų vykdymo – testavimo pabaigoje asmenys gali palikti vertinimo vietą tik paspaudus „Baigti darbą“. Į pastabą reaguota. Nepaisyta vertinimo instrukcijos reikalavimo informuoti vertinamuosius likus 15 min. iki testavimo pabaigos, neišleisti iš vertinimo patalpos.
Pateiktos rekomendacijos	Primintos kompetencijų vertinimą prižiūrinčių vykdytojų funkcijos ir veiklos ribos. Atkreiptas dėmesys į tai, kad asmenys gali rinktis testavimą lietuvių arba rusų kalbomis, esant poreikiui samdyti vertėją. Informuota, kad vertinimo protokole turi būti tik tie asmenys, kurie turi dalyvauti kompetencijų vertinime.

Medžiaga iš KPMPC 2023-05-08 Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. 39

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos neatitiktys	Mokinių registre registruota 20 asmenų. Bendram kompetencijų vertinimo tvarkaraščiui informacija pateikta apie teorinės dalies kompetencijų vertinimą ir . Patikros metu informuota, kad vertinimas vykdomas ir , tačiau informacija apie vertinimą nebuvo pateikta laiku – apie vertinimą informuota 20 minučių po testavimo vykdymo pradžios – 2023-05-08 09:18. Vertinama, kad profesinio mokymo teikėjas nesuteikė pilnos informacijos apie organizuojamą kompetencijų vertinimo procesą, taip nesudarydamas galimybių atsakingoms institucijoms vykdyti kompetencijų vertinimo priežiūrą. Asmenys pagal vykdymo instrukciją informuoti minimaliai, paminint valandą, kada jie gali pradėti spręsti testą. Kita informaciją nepateikta.
Pateiktos rekomendacijos	Profesinio mokymo teikėjui priminta apie būtinybę laikytis Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo ir vykdymo instrukcijų. Atsižvelgiant į profesinio mokymo teikėjams taikomus reikalavimus dėl kompetencijų vertinimo vykdymo informavimo, pažymėta, kad atliekant kitą teorinės dalies priežiūros vietoje patikrą ir susidūrus su tokia pačia situacija, kai nepilnai informuojama apie kompetencijų vertinimo vietas, vertinimas asmenims, kurie dalyvauja vietoje, apie kurią bus neinformuota, bus nutraukiamas. Atkreiptinas dėmesys, kad praktinės dalies užduotys turi būti vykdomos pagal užduotyse nurodytus reikalavimus, profesinio mokymo teikėjui patikslinta, kad vairavimo mokymui naudojamas treniruoklis - simulatorius negali būti naudojamas atliekant praktinės dalies kompetencijų vertinimą pagal šiuo metu patvirtintas užduotis.

4. Patikros metu užfiksuotos kitos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos kitos neatitiktys	8.55 nuvykus į nurodytą tvarkaraštyje teorinės dalies kompetencijų vertinimo vietą – – vertinimo patalpos buvo užrakintos, 2 įstaigos nurodytais telefonais niekas neatsiliepė ir neperskambino. Paskambinus trečiuoju telefonu, kartu su kompetencijų vertinimo vykdymo tvarkaraščiu nurodytam kontaktiniam asmeniui, jis informavo, kad teorinis vertinimas vyksta kitoje vietoje, paprašius patikslinti, nurodė, kad: „vairavimo mokykloje“. Paskambinus į nurodytą mokyklą, jos vadovas paneigė, kad pas juos vyksta minėtas teorinės dalies vertinimas. Pakartotinai paskambinus ir dar kartą pasiteiravus apie teorinio vertinimo vykdymo vietą, jis pranešė, kad teorinės dalies kompetencijų vertinimas nevyksta, nes neatvyko nė vienas iš 40 (pagal registravimą į teorinės dalies vertinimą duomenis) vertinime turėjusių dalyvauti asmenų.
Pateiktos rekomendacijos	Laikytis Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2015 m. sausio 14 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-15 (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. V-1294 redakcija), t. y. teorinės dalies kompetencijų vykdymą organizuoti tvarkaraštyje nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje. Sudaryti galimybes atlikti kompetencijų vertinimo vykdymo priežiūrą.

Galime pastebėti, jog nustačius daugybę pažeidimų įvairiose situacijose – yra teikiamos tik rekomendacijos, kadangi KPMPC neturi galimybės skirti baudos, sustabdyti licenciją ar taikyti kitokias poveikio priemones. Todėl *KRA išvados* 3.7. skyriuje nurodytos korupcijos rizikos realizuojasi ir aukščiau nurodytais atvejais.

Be to, į profesinio mokymo programas – Motorinių transporto priemonių kroviniams/keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti ar praplėsti¹⁷, 2024 m. testavimui registruotų mokinių skaičius buvo **14908** (pažymėtina, kad neatvyko

¹⁷ Čia ir toliau referuojama į šias konkrečias profesinio mokymo programas:

- Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa (**TESTO KODAS T1**)
- Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti keleivius praplėsti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti (**TESTO KODAS T1S**);
- Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo modulinė profesinio mokymo programa (**TESTO KODAS T2**);
- Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti krovinius praplėsti skubos tvarka (**TESTO KODAS T2S**);
- Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti krovinius praplėsti skubos tvarka (RUSŲ KALBA) (**TESTO KODAS T2SR**).

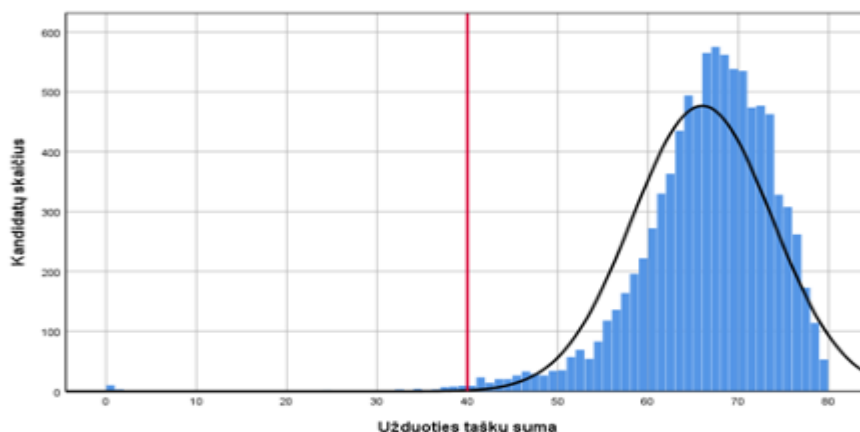
1087), kai bendrai per visas profesinio mokymo programas mokinių skaičius siekė **39828**. Tai tik 5 iš visų 165 formaliojo profesinio mokymo programų teorinės dalies testų 2024 metais. Tai reiškia, jog testavime pagal vairuotojų profesinės kvalifikacijos programas sudarė **37 proc.** visų pagal visas profesinio mokymo programas dalyvavusių asmens įgytų kompetencijų vertinimo teorinėje dalyje dalyvavusių mokinių:

Krovimo kranų (hidromanipuliatorių) operatoriaus modulinė profesinio mokymo programa	T19	25	1	24	23	1	4%	63.41
Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti keleivius praplėsti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti	T1S	1058	26	1032	1027	5	0%	64.98
Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų modulinė profesinio mokymo programa	T2	854	69	785	781	4	1%	63.03
Traukinio mašinisto modulinė profesinio mokymo programa	T26	8	0	8	8	0	0%	73
Oro uosto keleivių aptarnavimo specialisto modulinė profesinio mokymo programa	T28	38	1	37	30	7	19%	65.36
Orlaivio antžeminio aptarnavimo specialisto modulinė profesinio mokymo programa	T29	13	1	12	12	0	0%	64.24
Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti krovinius praplėsti skubos tvarka	T2S	9182	439	8743	8700	43	0%	66.03
Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai vežti krovinius praplėsti skubos tvarka (RUSŲ KALBA)	T2SR	3766	550	3216	3205	11	0%	64.39
Bepiločių orlaivių valdytojo modulinė profesinio mokymo programa	T3	23	9	14	14	0	0%	81.71
Orlaivių mechaniko modulinė profesinio mokymo programa	T4	24	3	21	17	4	19%	60.8
Laivo elektriko modulinė profesinio mokymo programa	T6	4	0	4	4	0	0%	81

Šioje vietoje svarbu pažymėti, jog iš visų 13821 mokinių, dalyvavusių teorinės dalies vertinime, teorinės dalies neišlaikė tik **64** mokiniai, o tai sudaro **0,46 proc.** visų minėtose programose dalyvavusių mokinių. Tuo tarpu, iš likusių kitų profesijų mokinių - **24968**, teorinės dalies neišlaikė **1130** mokinių, o tai sudaro **4 proc.** Akivaizdu, jog skiriasi skirtingų profesinių kvalifikacijų specifika, todėl visų teorinių dalių išlaikymo statistika skiriasi, tačiau tokia statistinė disproporcija gali suponuoti, jog konkrečiai vairuotojų profesinės kvalifikacijos teorinės dalies kompetencijų vertinimas ne visais atvejais yra organizuojamas skaidriai.

Panaši statistika stebima ir KPMPC 2023 m. apžvalgoje (kaip pavyzdys KRA pateikiama tik dalis aktualių programų duomenų):

39 diagrama. Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradiniai profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka / Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programa pradiniai profesinei kvalifikacijai įgyti / Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradiniai profesinei kvalifikacijai vežti krovinius praplėsti skubos tvarka teorinės dalies (žinių) kompetencijų vertinimą laikiusių asmenų surinktų taškų histograma.

Taip pat, vertinant minėtą vairuotojų profesinės kvalifikacijos teorinės dalies kompetencijų vertinimą su kitų profesinio mokymo programų vertinimu, statistiniu požiūriu, galima matyti, kad tipinis kitų profesijų neišlaikiusiųjų testo mokinių skaičius skirtingose programose svyruoja tarp 3 – 12 proc., o rezultatų pasiskirstymas atrodo natūraliai, dalis profesinio mokymo programų turi didesnę, o kita dalis – mažesnę neišlaikiusiųjų procentą, tačiau beveik visais atvejais egzistuoja bent minimali neigiama variacija. Tuo tarpu, testo kodo Nr. T1, T1S, T2, T2S ir T2SR motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo programos ryškiai iškrenta iš šio konteksto – jos pasižymi milžiniškais mokinių srautais¹⁸ (*apytiksliai nuo 44 iki devynių tūkstančių mokinių, o bendroje sumoje – 37 proc. visų profesinių programų mokinių*) ir kartu itin žemu, 0–1 proc. siekiančiu neišlaikiusiųjų skaičiumi ir tai bendrame kontekste atrodo itin neįprastai. Be to, šiose profesinio mokymo programose matomi aukšti taškų vidurkiai (apie 63–66 balų) bei beveik visiška rezultatų variacijos stoka, o tai nesutampa su likusių profesinio mokymo programų rezultatų pasiskirstymu. Tokia aplinkybių visuma – didžiuliai mokinių srautai, beveik absoliutus testų išlaikomumas ir aukšti, vienodi rezultatai gali indikuoti, jog aukščiau įvardintos rizikos iš tikrųjų egzistuoja, t. y. profesinio mokymo teikėjams galimai piktnaudžiaujant teorinės dalies kompetencijų vertinimo procesu, organizuojant fiktyvius kompetencijų vertinimus.

Taip pat, matoma, jog kontrolę atliekanti institucija – KPMPC, akivaizdžių pažeidimų atveju dažniausiai tik skiria rekomendacijas, o tai kelia itin didelę korupcijos riziką dėl vairavimo mokyklų piktnaudžiavimo šiuo procesu, nes nepritaikoma efektyvių¹⁹ prevencinių priemonių.

¹⁸ Lyginant su kitomis programomis.

¹⁹ Pagal Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašą, nustačius pažeidimus gali būti sustabdomas vykstantis kompetencijų vertinimas: kai praktinės dalies vertinimui paruošta darbo vieta neatitinka Aprašo reikalavimų,

IŠVADA. Egzistuojantis vairuotojų profesinio rengimo teorinės dalies kompetencijų vertinimo modelis yra tobulintinas, kadangi galimai ne visais atvejais užtikrina pakankamą skaidrumą ir kontrolę, todėl gali kilti fiktyvaus mokymo bei galimo piktnaudžiavimo rizikos. Kompetencijų vertinimo organizavimo mechanizme esminiai procesai – mokinių registravimas, jų duomenų teikimas, tapatybės identifikavimas, kompetencijų vertinimo eigos organizavimas – yra visiškai priklausomi nuo profesinio mokymo teikėjų, kurie šiuo atveju veikia tiek kaip organizatoriai, tiek kaip tapatybės ir kompetencijų vertinimo kontrolės vykdytojai. Nors teisės aktai aiškiai apibrėžia kompetencijų vertinimo tvarką, funkcijų atskyrimą ir kontrolės priemones, o formaliojo profesinio mokymo teikėjai privalo veikti pagal teisės aktus, tačiau vairuotojų profesinio mokymo teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikrose nustatoma daugybė pakartotinių pažeidimų. Labai žemas vairuotojų profesinės kvalifikacijos teorinės dalies kompetencijų vertinimo neišlaikymo rodiklis gali indikuoti apie tokias pačias šiame procese kylančias rizikas, jog kai kurie kompetencijų vertinimai vykdomi fiktyviai. Dėl šių aplinkybių visumos darytina išvada, kad dabartinė sistema neužtikrina konkrečiai vairuotojų profesinio mokymo skaidrumo, nevertinant kitų profesijų mokymo proceso, o tai netiesiogiai gali kenkti vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kokybei, viešajam interesui bei saugaus eismo užtikrinimui.

PASIŪLYMAI:

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)

1.1. Iš esmės pakeisti teorinės dalies kompetencijų vertinimo organizavimo modelį, panaikinant profesinio mokymo teikėjų kontrolę procese:

- Tobulinti teorinės dalies kompetencijų vertinimo modelį, siekiant kuo įmanoma labiau sumažinti profesinio mokymo teikėjų įtaką, pavyzdžiui, vertinimo organizavimą numatant ŠMSM ar jos įgaliotai institucijai. Alternatyviu atveju, nesant objektyvių galimybių sukurti naujai kompetencijų vertinimo tvarkai, deleguoti vairuotojų profesinio rengimo teorinės dalies kompetencijų vertinimą institucijai, kuri turi visas galimybes užtikrinti šių egzaminų skaidrumą, pavyzdžiui VĮ „Regitra“.

1.2. Atnaujinti ir peržiūrėti elektroninio testavimo sistemos (NECIS) architektūrą:

- Iš esmės atnaujinti egzaminavimo informacinės sistemos NECIS funkcionalumą, kuris užtikrintų šių procesų skaidrumą. Pavyzdžiui, NECIS turi generuoti prisijungimus tik kompetencijų vertinimo dieną, jie turi būti išdalinami centralizuoto vykdytojo, nepasiekiami teikėjui ir panašiai.

kompetencijų vertinimo komisijos narių nėra vertinimo vietoje, vertinimo data, vieta ir (ar) laikas nesutampa su pateikta informacija arba praktinės dalies vertinimas vykdomas ne pagal administruojamo užduočių banko užduotį. STT nuomone, tai negali būti vertinama kaip efektyvi prevencinė priemonė, nes nustatytų pažeidimų atveju, yra sustabdomas tik pavienis kompetencijų vertinimas, profesinio mokymo teikėjai nesulaukiant neigiamų pasekmių.

1.3. Įdiegti tapatybės patvirtinimą be profesinio mokymo teikėjo įsitraukimo:

- Užtikrinti dalyvaujančių asmenų tapatybę, pavyzdžiui, ji galėtų būti patvirtinama susiejant su el. valdžios vartų funkcija ir panašiai.

1.4. Įvesti kompetencijų vertinimo patalpų garso ir vaizdo fiksavimo sistemą:

- Nesant galimybių užtikrinti ankstesnių pasiūlymų įgyvendinimo, įpareigoti švietimo teikėjus kompetencijų vertinimo dieną fiksuoti visą procesą garso ir vaizdo priemonėmis, šią medžiagą kaupiant atitinkamose laikmenose. Nustatyti terminą kiek tokia medžiaga laiko turi būti kaupiama. Pagal poreikį, šie kompetencijų vertinimai būtų peržiūrimi dėl mokymo tvarkos pažeidimų.

3.4. Prevencinių priemonių stoka dėl vairuotojų formaliojo profesinio mokymo asmens įgytų kompetencijų vertinimo (praktinės dalies) organizavimo procedūrų, gali kelti fiktyvaus mokymo riziką (kritinė antikorupcinė pastaba)

Profesinio mokymo teikėjų (vairavimo mokyklų) kontrolės galimybės yra ribotos dėl itin mažo žmoniškųjų išteklių skaičiaus, todėl manytina, jog pasyvios kontrolės priemonės (t. y. praktinės dalies kompetencijų vertinimo proceso garso ir vaizdo fiksavimas įvairiomis priemonėmis) įgauna itin didelę svarbą, siekiant valdyti korupcijos rizikas šiame procese.

Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos apraše aiškiai nustatyta, kad visų kategorijų vairavimo egzaminai yra filmuojami, taip užtikrinant skaidrumą, atskaitomybę ir objektyvų vertinimą. Šio aprašo 34 p. numatyta, jog *siekiant išsamiai ir objektyviai įvertinti egzaminuojamojo TP valdymo įgūdžius bei gebėjimus, praktikos egzamino metu tikrinama, kaip egzaminuojamasis sugeba pasiruošti ir saugiai vairuoti pasirinktos kategorijos TP, o egzaminuojamojo, kuris nori susigrąžinti teisę vairuoti TP, – kaip jis sugeba pasiruošti ir saugiai vairuoti TP tos kategorijos, kurios teisę vairuoti nori susigrąžinti. Praktikos egzamino metu daromas vaizdo ir garso įrašas. Vaizdo ir garso įrašymo bei saugojimo įrangos techninius reikalavimus ir naudojimo tvarką tvirtina AB „Regitra“ generalinis direktorius.*

Vaizdo įrašai leidžia sumažinti piktnaudžiavimo riziką, suteikia galimybę retrospektyviai įvertinti profesinio mokymo teikėjo veiklos atitiktį teisės aktams ir yra svarbus įrodymas ginčo ar apeliacijos atveju.

Tuo tarpu *CI, CIE, C, CE, DI, DIE, D, DE kategorijų vairuotojų mokymo pradinės ir periodinės profesinės kvalifikacijos įgijimo tvarkos apraše toks reikalavimas neegzistuoja – nėra nustatyta prievolės filmuoti vairuotojų pradinės kvalifikacijos įgijimo praktinės dalies kompetencijų vertinimus.* Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo nuostatose²⁰, taip pat, nėra įtvirtinta prievolė vaizdo priemonėmis fiksuoti praktinės dalies kompetencijų vertinimą. Atitinkamai nenumatant šių priemonių šiuose teisės aktuose, Asmens įgytų kompetencijų, siekiant

²⁰ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/43f8cf209cc411e48dcdae4eb2005eaf/asr>

kvalifikacijos, praktinės dalies (gebėjimų) vertinimo vykdymo instrukcijoje nėra vaizdo ir garsų fiksavimo galimybės.

Toks teisinio reguliavimo trūkumas, o tiksliau reglamentavime neįtvirtintos papildomos pasyvios kontrolės priemonės (t. y. praktinės dalies kompetencijų vertinimo proceso garso ir vaizdo fiksavimas įvairiomis priemonėmis), kelia reikšmingą korupcijos riziką, nes sudaro galimybes profesinio mokymo įstaigoms ir profesinio mokymo teikėjams fiktyviai deklaruoti kvalifikacijos įgijimą, nors faktiškai praktinės dalies kompetencijų vertinimas (egzaminas) galėjo būti nevykdomas arba vykdomas formaliai. Kadangi šioje srityje profesinio mokymo diplomą išduoda pati mokymo įstaiga, turinti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos išduotą licenciją, o kontrolės mechanizmas ne visais atvejais yra aiškiai apibrėžtas ir koordinuotas (žr. *šios KRA 3.5. ir 3.6. skyrius*), realios galimybės patikrinti, neatliekant patikrinimo vietoje, ar mokymai vyko ir ar dalyvis iš tiesų įgijo kompetencijas – nėra. Tokia situacija sukelia piktnaudžiavimo rizikas – pavyzdžiui, formaliai išduoti diplomus asmenims nedalyvaujant praktinės dalies kompetencijų vertinime. Tokios teisinio reglamentavimo spragos silpnina valstybės galimybes užtikrinti profesinių kvalifikacijų realumą, kelia riziką, kad keliuose dalyvaus netinkamai parengti vairuotojai, ir sudaro sąlygas neteisėtiems susitarimams tarp profesinio mokymo teikėjų, egzaminuotojų bei mokinių, kurių tikslas – tik formaliai gauti kvalifikaciją.

Manytina, jog šios rizikos egzistuoja ne tik hipotetinėse situacijose, tačiau praktikoje realizuojasi į profesinio mokymo teikėjų vykdomus pažeidimus. Susipažinus su praktinės dalies vertinimo patikromis, matomi panašaus pobūdžio pažeidimai – KPMPC neinformuojamas apie kompetencijų vertinimo nevykdymą, nepildoma vertinimo dokumentacija, komisijos nariai nedalyvauja vertinime ir kt. Pavyzdžiui:

1. Tikrintų dokumentų sąrašas:	
Eil. Nr.	Dokumento pavadinimas
1.	Teorinės dalies kompetencijų vertinimo rezultatų protokolas
2.	Praktinės dalies vertinimo protokolas
3.	Praktinio mokymo įvertinimo apskaičiavimą patvirtinantis ir detalizuojantis dokumentas
2. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:	
Užfiksuotos neatitiktys	Remiantis profesinio mokymo teikėjo pateikta informacija apie praktinės dalies vertinimo vietą ir laiką, nuvykus į kompetencijų vertinimo vietą nustatyta, kad planuotas kompetencijų vertinimas nevyksta nurodytoje vietoje. Su kontaktiniu asmeniu – būnant vertinimo vietoje susisiekti nepavyko.
Pateiktos rekomendacijos	

Medžiaga iš KPMPC 2022-10-03 Praktinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-11

	reikalinga speciali apranga)?		
12.	Ar vertinimo komisijos nariai segi korteles su vardu, pavarde ir pareigomis?	☐ Taip ☐ Ne	Vertinimo komisijos nariai, dalyvaujantys patikroje, segi ir vartoja korteles.
13.	Ar vertinimo vietoje nėra pašalinių asmenų? (pagal Aprašo 41 punktą)	☐ Taip ☒ Ne	Nėra asmenų, kurie būtų pašaliniai mokymų ir transporto priemonių nuomos mokymo procesui.

3. Tikrintų dokumentų sąrašas:

Eil. Nr.	Dokumento pavadinimas
1.	Teorinės dalies kompetencijų vertinimo rezultatų protokolas
2.	Praktinės dalies vertinimo protokolas
3.	Praktinio mokymo įvertinimo apskaičiavimą patvirtinantis ir detalizuojantis dokumentas

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos neatitiktys	Atvykus į vertinimo vietą, fiksuotas praktinės dalies vertinimo nevykdymas, mokymo įstaiga teigė, vertinimo nevykdymui, tačiau buvo sutikti 6 asmenys, kurie teigė dalyvavę kompetencijų vertinime. Mokymo įstaiga šių asmenų dalyvavimą patvirtina, kiti asmenys teigė, kad neatvyko. Fiksuojamas vertinimo nevykdymo faktas, vertinimo dokumentai neužpildyti, neleista 6 asmenims išduoti diplomų.
-------------------------	---

Medžiaga iš KPMPC 2023-05-24 Praktinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-45

Protokole nurodoma, jog atvykus į vertinimo vietą, fiksuotas vertinimo nevykdymas, mokymo įstaiga teigė vertinimo nevykdžiusi, tačiau buvo sutikti 6 asmenys, teigė dalyvavę kompetencijų vertinime. Mokymo įstaiga šių asmenų dalyvavimą patvirtina, kiti asmenys teigė, kad neatvyko. Fiksuotas vertinimo nevykdymo faktas, vertinimo dokumentai neužpildyti, neleista 6 asmenims išduoti diplomų.

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos neatitiktys	Atsižvelgiant į tai, kad fiksuoti grubūs pažeidimai – vertinimo komisijos nebuvimas, parinkta nepatvirtinta užduotis, vertinimo vieta neatitinka reikalavimų, vertinimo vietoje yra pašaliniai asmenys – vertinimas nutrauktas. Nepateiktas įsakymas dėl komisijos nusiuntimo, praktinio mokymo įvertinimo apskaičiavimo patvirtinimo ir detaliųjų aiškiai dokumentas
-------------------------	---

Pateiktos rekomendacijos	Laikytis kompetencijų vertinimo tvarkos, nepatvirtintą užduotį, teisingai išskirti kompetencijas vertinti ir užduoties reikavimus, vertinimo vietoje išlaikyti taisyklą
--------------------------	---

Medžiaga iš KPMPC 2023-04-17 Praktinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-31

Protokole nurodoma, jog atsižvelgiant į tai, kad fiksuoti grubūs pažeidimai – vertinimo komisijos nebuvimas, parinkta nepatvirtinta užduotis, vertinimo vieta neatitinka reikalavimų, vertinimo vietoje yra pašaliniai asmenys – vertinimas nutrauktas.

2. Duomenys apie kompetencijų vertinimo vykdymą:

Eilės nr.	Vertinimo kriterijus	Vertinimo išvada	Komentarai, pastabos
1.	Ar kompetencijų vertinimas vyksta pagal tvarkaraštį ir iš anksto nurodytoje vietoje?	☐ Taip ☒ Ne	Remiantis profesinio mokymo teikėjo pateikta informacija apie praktinės dalies vertinimo vietą ir laiką, nuvykus į kompetencijų vertinimo vietą nustatyta, kad planuotas kompetencijų vertinimas nevyksta nurodytoje vietoje.
2.	Ar kompetencijų vertinime dalyvauja asmenys, išlaikę teorinę dalį?	☐ Taip ☐ Ne	Netaikoma, nes vertinimas nebuvo vykdomas.
3.	Ar praktinės dalies kompetencijų vertinimo protokolas atitinka Aprašo 40 punktą?	☐ Taip ☐ Ne	Netaikoma, nes vertinimas nebuvo vykdomas.
4.	Ar protokole teisingai skaičiuojamas galutinis praktinės dalies vertinimo balas?	☐ Taip ☐ Ne	Netaikoma, nes vertinimas nebuvo vykdomas.

Pateiktos rekomendacijos	Laikytis Asmens įgytų kompetencijų tvarkos aprašo, patvirtinto 2020 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymo Nr. V-1480 redakcijos, 22 punkto. Esant tvarkaraščio pokyčiams nedelsiant informuoti pasiteltą teikėją.
--------------------------	---

Medžiaga iš KPMPC 2023-04-12 Praktinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. KV-30

Taip pat, pavyzdžiui, NŠA vertinimo pažymoje matoma, jog pažymiai (*nors ir ne praktinės dalies kompetencijų vertinimo metu*) jau būna surašyti iš anksto:

	Kiekvieną dieną visiems mokiniams yra įrašyta po 1 pažymį. Išsiaiškinta, kad pažymius į Teorijos mokymo apskaitos žurnalą įrašė Teikėjo atstovas, teorijos mokytojas telefoninio pokalbio metu patvirtino, kad vertinimų nevykdė, pažymių nerašė ir neteikė Teikėjo atstovui informacijos, kokius pažymius įrašyti. Praktinis mokymas važiavimo specialiojoje aikštelėje ant sausos ir slidžios dangos temomis (3 val.) lankymosi dieną dar nebuvo vykdytas (tvarkaraštyje nurodyta data – 2025 m. gegužės 25 d.), tačiau mokiniams jau įrašyti pažymiai (kompiuteriu). Pažymėtina, kad Vairavimo mokymo lapuose už visas temas visiems mokiniams visi pažymiai įrašyti kompiuteriu.	
	Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 3 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–53 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.	

IŠVADA. Praktinės dalies kompetencijų vertinimo kontrolės priemonės yra nepakankamos, o profesinio mokymo teikėjų organizuojami kompetencijų vertinimai nėra fiksuojami garso ir vaizdo priemonėmis, todėl kontrolę vykdančioms institucijoms dažnai, jau po kompetencijų vertinimo fakto, nėra jokio objektyvaus pagrindo įrodyti, kad vertinimas vyko teisės aktuose numatyta tvarka. Kontrolės procedūrų metu kartojasi tie patys esminiai pažeidimai, o tai suponuoja apie realiai egzistuojančią korupcijos riziką, jog kompetencijų vertinimas kai kuriais atvejais gali būti imituojamas.

PASIŪLYMAI:**1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)**

1.1. Reglamentuoti privalomą visų praktinės dalies kompetencijų vertinimų garso ir vaizdo fiksavimą:

- Teisiniame reglamentavime įtvirtinti ir Profesinio mokymo teikėjus įpareigoti fiksuoti visų praktinės dalies kompetencijų vertinimus garso ir vaizdo priemonėmis.

- Nustatyti privalomą garso ir vaizdo medžiagos saugojimo terminą.

1.2. Įteisinti papildomas kontrolės priemones:

- Įtvirtinti procedūrą, jog KPMPC, pagal poreikį galėtų praktinės dalies kontrolės procedūras vykdyti nuotoliu, paprašant profesinio mokymo teikėjų pateikti kompetencijų vertinimo dokumentacijos, garso ir vaizdo medžiagą ir kt.

3.5. Fragmentuotas, nekoordinuotas kontrolės procesas tarp šias funkcijas įgyvendinančių institucijų ir žmogiškųjų išteklių trūkumas kelia riziką neefektyviai kontrolei (kritinė antikorupcinė pastaba)

Kontrolės procesų, susijusių su vairuotojų kvalifikacijos suteikimu, fragmentacija ir decentralizacija kelia reikšmingą korupcijos riziką, nes sukuria ne tik koordinavimo, bet ir atsakomybės pasidalijimo, atskaitomybės trūkumo rizikas. Kaip minėta anksčiau, šiuo metu skirtingos kontrolės proceso ir poveikio priemonių taikymo funkcijos yra paskirstytos trimis institucijoms:

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC):

- įgaliotas išduoti formaliojo profesinio mokymo licencijas, papildyti jas, atsisakyti jas išduoti, licencijų duomenis patikslinti, licencijų galiojimą sustabdyti, galiojimo sustabdymą panaikinti;
- galiojimą panaikinti vadovaujantis Profesinio mokymo įstatymu ir švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamomis formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklėmis.

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (KPMPC):

- Organizuoja sektorinių profesinių komitetų darbą ir profesinių standartų rengimą, atnaujinimą ir tvirtinimą;
- Organizuoja formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programų rengimą, vertinimą ir registravimą;
- Organizuoja ekspertinį vertinimą, siekiant įgyti licenciją vykdyti formalųjį profesinį mokymą;

- Organizuoja institucijų pagal jų pasirengimą vertinti asmens kompetencijas vertinimą ir teikia jas Ministerijai akredituoti.
- Koordinuoja asmens įgytų kompetencijų vertinimo, siekiant kvalifikacijos, procesą ir vykdo jo stebėseną.

Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA):

- Įgaliota organizuoti ir vykdyti licencijos turėtojų licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo IV skyriuje nustatyta tvarka;
- Administruoja ir pagal kompetenciją plėtoja švietimo valstybines informacines sistemas ir registrus, užtikrina sistemose ir registruose esančių duomenų prieinamumą bei kokybę.

Svarbu pažymėti, jog visų profesinio mokymo teikėjų kontrolės etapų funkcijos, kaip matoma aukščiau, yra decentralizuotos, pasigendama pačių institucijų bendrų koordinavimo, planavimo dokumentų, t. y. bendrų kontrolės procedūrų planų, veiksmų planų ir kt. Nesant tokių dokumentų, manytina kyla korupcijos rizikos dėl pačio kontrolės proceso nuoseklumo, atsekamumo nebūvimo ir didelės fragmentacijos. Praktinė prasme, tai gali pasireikšti tais atvejais, kai pavyzdžiui, KPMPC ir/ar NŠA iš esmės atlikus profesinio mokymo teikėjo veiklos tyrimo procedūrą, SKVC galiausiai nepritaiko atitinkamų poveikio priemonių, todėl teisės aktus pažeidęs subjektas nesulaukia sankcijos.

Taip pat, pavyzdžiui, pagal Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles, KPMPC atlieka ekspertizę dėl pasirengimo vykdyti formalųjį profesinį mokymą, NŠA vykdo licencijuotos veiklos priežiūrą, o SKVC – priima galutinį sprendimą dėl licencijos išdavimo, jos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo. Tačiau nei viename iš teisės aktų nėra aiškiai nustatyta, kaip SKVC turi vertinti NŠA ar KPMPC pateiktą informaciją - ar ji gali būti laikoma imperatyvia, ar rekomendacinio pobūdžio. Be to, kontrolės procedūras atliekančios institucijos neturi sprendimų priėmimo galios taikyti poveikio priemonės²¹.

Manytina, jog tokia proceso fragmentacija, kuri kyla dėl egzistuojančio teisinio reglamentavimo, prisideda prie tokių situacijų, kai atlikus visą profesinio mokymo teikėjo (pvz. *vairavimo mokyklos*) tyrimo, medžiagos analizavimo procesą ir net nustačius rimtus pažeidimus, profesinio mokymo teikėjas iš esmės nesulaukia realių sankcijų. *Pavyzdžiui:*

STT raštais pateikė ŠMSM informaciją apie galimus reikšmingus profesinio mokymo tvarkos pažeidimus, nustatytus (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*) veikloje. Kaip pati

²¹ Pastaba. Licencijavimo taisyklės numato atvejį, kai NŠA gali sustabdyti licencijos galiojimą, tačiau dėl jos panaikinimo sprendžia SKVC.

ŠMSM nurodė²², 2022 m. sausio – balandžio mėnesiais šie profesinio mokymo teikėjai neteisėtai išdavė 16 profesinio mokymo diplomų, nors gavėjai / mokiniai faktiškai nedalyvavo mokymuose ir nebuvo įvertintos jų įgytos kompetencijos teisės aktuose nustatyta tvarka. ŠMSM STT pateikti duomenys atskleidė esminius formaliojo profesinio mokymo pažeidimus, kurie pažeidė viešąjį interesą. Vadovaudamasi galiojančiais profesinį mokymą reglamentuojančiais teisės aktais, ŠMSM inicijavo savo diskrecijoje turimas priemones: SKVC buvo įpareigotas įspėti abu profesinio mokymo teikėjus apie NŠA nustatytus pažeidimus, nustatyti 20 darbo dienų terminą nustatytiems trūkumams pašalinti bei įpareigoti:

- 1. pripažinti neteisėtai išduotus diplomus negaliojančiais;**
- 2. kreiptis į Mokinių registrą bei Diplomų, atestatų ir kvalifikacijos pažymėjimų registrą dėl šių diplomų pašalinimo;**
- 3. informuoti diplomus gavusius asmenis apie priimtus sprendimus.**

NŠA (NŠA direktoriaus 2025 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. VK-121 „Dėl darbo grupės sudarymo“) atliko neplaninius patikrinimus dėl (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*) vykdomos Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (*valstybinis kodas 265104112*) įgyvendinimo. Patikrinimo metu patvirtinti anksčiau nustatyti trūkumai, profesinio mokymo teikėjams buvo įteikti oficialūs įspėjimai su aiškiai nustatytais terminais trūkumams pašalinti. Kadangi per nustatytą laiką profesinio mokymo teikėjai nesiėmė iniciatyvos išregistruoti neteisėtai išduotų diplomų iš Mokinių ir kitų valstybinių registrų, ŠMSM pavedimu tai padarė patys registrų tvarkytojai. Diplomai buvo pašalinti iš visų atitinkamų informacinių sistemų.

Akcentuotina, jog pagal SKVC pateiktą informaciją, abiem profesinio mokymo teikėjams 2025 m. birželio 6 d. sprendimais Nr. L-1730 ir Nr. L-173 buvo sustabdytos licencijos, tačiau praėjus mėnesiui, t. y. 2025 m. liepos 8 d. šie stabdymai buvo panaikinti SKVC sprendimais ir šie mokymo teikėjai toliau šiuo momentu turi licencijas teikti Motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programas pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka.

Vadovaujantis teisiniu reglamentavimu, licencijos galiojimas panaikinamas, jei pažeidimai nepašalinami per nustatytą laiką arba jei egzistuoja Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 12 dalyje nurodytos aplinkybės²³. Iš turimos informacijos galima matyti, jog profesinio mokymo teikėjai

²² Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025 m. rugsėjo 3 d. raštas Nr. SR-2936 „Dėl informacijos pateikimo“.

²³ 12. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota įstaiga priima sprendimą licencijos galiojimą panaikinti šiais atvejais:
1) juridinio asmens, kitos juridinio asmens statuso neturinčios kitos valstybės narės organizacijos ir jos padalinio, įsteigto Lietuvos Respublikoje, arba fizinio asmens, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, prašymu;
2) juridinis asmuo, kita juridinio asmens statuso neturinti kitos valstybės narės organizacija ir jos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje, pasibaigia;

ignoravo SKVC įpareigojimus, per nustatytą laiką nesiėmė iniciatyvos išregistruoti neteisėtai išduotų diplomų iš Mokinių ir kitų valstybinių registrų, ŠMSM pavedimu tai padarė patys registrų tvarkytojai. Svarbu pažymėti, jog abiemis profesinio mokymo teikėjams vadovauja ir pagrindiniu akcininku (naudos gavėju) yra tas pats fizinis asmuo – T. Š. Todėl galimai šiais atvejais gali egzistuoti ir sisteminių pažeidimų rizika, kuomet profesinio mokymo teikėjai nuolatos pažeisdami teisės aktus organizuoja profesinį mokymą. Įvertinus aprašomą situaciją, darytina išvada, jog skyriuje nurodytos korupcijos rizikos dėl skirtingų institucijų veiksmų koordinavimo ir bendradarbiavimo stokos, galėjo materializuotis šiuo atveju. Kaip nurodyta aukščiau, visas kontrolės procesas pagal galiojantį teisinį reglamentavimą yra suskirstytas per kelias institucijas, o reglamentuota metodinė medžiaga (ar kitos aiškos atsakomybės subjektams taikymo taisyklės) neegzistuoja. Todėl negalima atmesti tikimybės, jog šiuo atveju vienai institucijai (NŠA) atlikus tyrimo funkciją, kita institucija (SKVC) galėjo nežinoti visų su šiuo konkrečiu atveju susijusių aplinkybių ir jų neįvertinus, konstatavo, jog profesinio mokymo teikėjai pašalino trūkumus, todėl licencijų galiojimai buvo atnaujinti.

Taip pat, pastebėta, jog kai kuriose šio proceso dalyse dalyvaujančių specialistų skaičius yra itin mažas ir/arba galimai nepakankamas vairuotojų profesinio mokymo teikėjų kontrolei. Pavyzdžiui, pagal NŠA skelbiamą informaciją²⁴, Lietuvos Respublikos mastu, 20 specialistų dirba Veiklos kokybės priežiūros skyriuje, kuris vykdo švietimo teikėjų planinius ir neplaninius / pakartotinius patikrinimus, vertinimus jų veiklos kokybei įvertinti. Taip pat, 7 specialistai dirba Švietimo teikėjų veiklos rizikos vertinimo skyriuje. Šioje vietoje svarbu pažymėti, jog analizuotu laikotarpiu, NŠA nebuvo suplanavę **nė vieno planinio patikrinimo**²⁵ vairuotojų profesinio mokymo

3) paaiškėja, kad juridinis asmuo, kita juridinio asmens statuso neturinti kitos valstybės narės organizacija ir jos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje, arba fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, licencijai gauti pateiktuose dokumentuose nurodė klaidingus duomenis;

4) juridinis asmuo, kita juridinio asmens statuso neturinti kitos valstybės narės organizacija ir jos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje, arba fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, kuriems licencijos galiojimas buvo sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų, dėl kurių licencijos galiojimas buvo sustabdytas;

5) fizinis ar juridinis asmuo, kita juridinio asmens statuso neturinti kitos valstybės narės organizacija ir jos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje, arba fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, nepradėjo vykdyti formaliojo profesinio mokymo ir su profesiniu mokymu susijusios veiklos per 2 metus nuo sprendimo dėl licencijos vykdyti formalųjį profesinį mokymą išdavimo priėmimo dienos arba nevykdo formaliojo profesinio mokymo ir su profesiniu mokymu susijusios veiklos ilgiau kaip 2 metus nuo sprendimo dėl licencijos vykdyti formalųjį profesinį mokymą išdavimo priėmimo dienos;

6) pakartotinio išorinio institucijos vertinimo metu profesinio mokymo įstaigos ar kito profesinio mokymo teikėjo veikla įvertinama neigiamai, kai po išorinio institucijos įvertinimo profesinio mokymo įstaiga ar kitas profesinio mokymo teikėjas, bendradarbiaudami su kvalifikacijos tvarkymo institucija ar kita švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija, neįgyvendino išorinio vertinimo metu pateiktų rekomendacijų;

7) nelikus licencijoje nė vienos formaliojo profesinio mokymo programos ar jos modulio, kai formaliojo profesinio mokymo programa išregistruota iš Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registro kaip neatitinkanti reikalavimų;

8) mirus licencijos turėtojui – fiziniam asmeniui.

²⁴ Prieiga internete: <https://www.nsa.smsm.lt/struktura-ir-kontaktai/darbuotojai/>

²⁵ Pastaba. Ši funkcija NŠA buvo deleguota nuo 2023 m. rugsėjo 1 d.

programose, o iš neplaninių atliko tik 5 patikras²⁶, gavus informaciją apie galimus pažeidimus iš kitų institucijų.

Tuo tarpu, KPMPC teorinės/praktinės dalių kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikras, pagal skyrių nuostatus, turėtų atlikti Profesinio mokymo programų rengimo skyrius, tačiau pastebima, jog protokolus surašo ir specialistai iš Ekspertinio vertinimo skyriaus bei Kvalifikacijų formavimo skyriaus. Kaip KRA atlikimo metu paaiškino KPMPC atstovė, tokia situacija susidarė dėl specialistų trūkumo, kadangi jų skaičius yra itin ribotas, o KPMPC, taip pat, ir konsultuoja profesinio mokymo teikėjus, sprendžia kilusias problemas dėl techninių trikdžių teorinės/praktinės dalies kompetencijų vertinimo metu ir t.t.²⁷, todėl visi specialistai negali išvykti iš darbo vietos ir atlikti patikras vietoje.

Akcentuotina, jog, visam asmens įgytų kompetencijų vertinimo koordinavimo procesui įgyvendinti KPMPC turi tik 2 etatus, kurie be kitų Asmens įgytų kompetencijų vertinimo koordinavimo funkcijų atlieka ir priežiūros funkciją, todėl yra pasitelkiami ir kitų skyrių darbuotojai, tai įforminama KPMPC direktoriaus įsakymu sudarant patikrų vietose grafikus.

Pavyzdžiui, 2025 m. I pusmečio visų atliktų patikrų protokolus surašė vienas ir tas pats specialistas iš Profesinio mokymo programų rengimo skyriaus, o 2023 m. buvo atlikta 14 patikrų vietose, kurias vykdė: Profesinio mokymo programų rengimo skyriaus darbuotoja, kurios funkcijoms tai priskirta, taip pat direktoriaus pavaduotoja, kuriojanti skyriaus veiklą ir projekto metodininkas, kuris yra ir vairavimo ekspertas, pasitelktas kaip specialistas vykdyti praktinės dalies vertinimo stebėseną. Dėl šios aplinkybės, KPMPC atstovė paaiškino, jog tokia situacija susidarė taip pat dėl itin mažo specialistų skaičiaus, kuris gali atlikti tokias patikras. Nurodė, jog kai kuriais laikotarpiais apskritai patikras vykdė tik 2 specialistai visos Lietuvos Respublikos mastu. Situacija su turimais žmogiškaisiais ištekliais buvo tokia prasta, jog 2023 m. teorinės/praktinės dalių kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikrose dalyvavo ir pati KPMPC direktoriaus pavaduotoja.

IŠVADA. Vairuotojų profesinio mokymo teikėjų kontrolės procesas kai kuriais atvejais yra fragmentuotas, nekoordinuotas. Nesant vieningo tarpinstitucinio veiksmų koordinavimo, planavimo

²⁶ Buvo patikrinti 3 skirtingi profesinio mokymo teikėjai (vairavimo mokyklos).

²⁷ Pagal Asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo tvarkos aprašo 15 punktą:

15. Priežiūrą atliekantis darbuotojas, vykdydamas savo funkcijas, turi teisę:

15.1. pagal savo kompetenciją konsultuoti profesinio mokymo įstaigas, profesinio mokymo teikėjus;

15.2. lankytis kompetencijų vertinimo vietose, stebėti kompetencijų vertinimo vykdymą, vykdytojų, vertinimo komisijos darbą;

15.3. daryti išvadas, teikti rekomendacijas;

15.4. siūlyti profesinio mokymo įstaigoms, profesinio mokymo teikėjams galimus probleminių klausimų sprendimų būdus;

15.5. stebinti, kaip kompetencijų vertinimas vykdomas vietoje, gauti susipažinimui iš profesinio mokymo įstaigos, profesinio mokymo teikėjo dokumentus, reikalingus priežiūrai vykdyti.

ir šių procesų įforminimo, institucijų atliekami patikrinimai ne visada lemia realias poveikio priemones, o pažeidimus padarę mokymo teikėjai gali išvengti sankcijų. Taip pat, riboti žmogiškieji ištekliai, lemia situacijas, kai nėra atliekami planiniai patikrinimai ar jų skaičius nėra pakankamas užtikrinti efektyvią kontrolę. Patikras visos šalies mastu atlieka vos keli specialistai, kartais – ne pagal jiems teisės aktų numatytas funkcijas, neužtikrinama specialistų rotacija, o jų funkcijos nėra aiškiai atskirtos - tokia praktika mažina kontrolės proceso skaidrumą, kadangi tampa lengviau paveikti kontrolę įgyvendinančius asmenis.

PASIŪLYMAI:

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)

1.1. Aiškiau koordinuoti priežiūros procesą:

- Svarstyti aktyviau koordinuoti tarpinstitucinius profesinio mokymo teikėjų kontrolės procesus, teikiant metodinę pagalbą institucijoms dėl jų kontrolės veiksmų įgyvendinimo.

1.2. Parengti rekomendacijas dėl poveikio priemonių taikymo:

- Numatyti aiškius kriterijus, veiksmų planus ir t.t., kada licencijos galiojimas turi būti sustabdomas/panaikinamas.

- Įtvirtinti „esminio pažeidimo“ sąvoką ir jos ribas (pvz., esminis pažeidimas visada lemia įspėjimą ir terminą trūkumams pašalinti).

- Kokios aplinkybės leidžia netaikyti poveikio priemonių (tik išimtiniais, apibrėžtais atvejais).

- Įtvirtinti nuostatas, jog be teisėto pagrindo neįvykęs kompetencijų vertinimas, ar neteisingas informavimas apie kompetencijų vertinimo vietą, nepranešus priežiūrą vykdančiai institucijai yra esminis pažeidimas, kuris sukelia griežčiausių poveikio priemonių taikymą.

1.3. Įvertinti būtinybę pertvarkyti institucijų funkcijas:

- Apsvarstyti kontrolės procesų konsolidavimo galimybes, pvz., įtvirtinti galimybes licencijos stabdymo procedūrą inicijuoti ir KPMPC bei NŠA, kol SKVC priims galutinius sprendimus dėl licencijos.

- Peržiūrėti žmogiškųjų išteklių paskirstymą ir finansavimą, užtikrinant, jog NŠA, KPMPC ir SKVC galėtų vykdyti kontrolės funkcijas kuo įmanoma efektyviau.

2. Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)

2.1. Sustiprinti planinių patikrinimų organizavimą:

- Atsižvelgiant į turimus žmogiškuosius išteklius, užtikrinti proporcingą profesinio mokymo priežiūrą, suplanuojant tam tikrą skaičių patikrinimų pagal turimas institucijos galimybes.

3. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui (KPMPC)

3.1. Aiškiai atriboti funkcijas institucijos viduje:

- Įtvirtinti atitinkamo skyriaus nuostatuose asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo funkciją.

3.2. Didinti specialistų skaičių ir stiprinti rotaciją:

- Pagal turimas žmogiškųjų išteklių galimybes, didinti patikras atliekančių specialistų skaičių ir / ar įdiegti rotaciją tarp patikras atliekančių specialistų, jog būtų išvengta ilgalaikio ryšių susiformavimo su kontrolės subjektais.

3.6. Profesinio mokymo teikėjų (vairavimo mokyklų) patikrinimų organizavimo tvarkos spragos ne visais atvejais leidžia identifikuoti didžiausią riziką keliančius subjektus (kritinė antikorupcinė pastaba)

Kaip minėta aukščiau, pačiame vairuotojų profesinio mokymo teikėjų kontrolės procese iš esmės dalyvauja NŠA ir KPMPC, kurios praktikoje atlieka šios kontrolės procedūros tyrimo funkciją, t. y. vertina vairavimo mokyklų teikiamų profesinio mokymo paslaugų kokybę ir atitiktį teisės aktams. Vertinant šių institucijų atliekamų patikrinimų organizavimo tvarką, pastebėta, jog ji stokoja aiškių pagrindų ir kriterijų, kryptingumo ir yra tobulintinos. Pavyzdžiui:

Susipažinus su NŠA Švietimo teikėjų (*išskyrus aukštąsias mokyklas*) veiklos planinių patikrinimų taisyklių (toliau – *Planinių patikrinimų taisyklių*) tvarka matoma, jog joje nėra įtvirtintų aiškių prioritetų, kriterijų, pagal kuriuos švietimo teikėjai būtų įtraukiami į metinį patikrinimų planą. Pagal Planinių patikrinimų taisyklių 9 punktą, planą rengia Kokybės vertinimo departamento Vertinimo organizavimo skyrius, tačiau kriterijai, nulemiantys, kuriuos švietimo teikėjus pasirinkti, nėra detalizuoti. Nurodoma, jog planas rengiamas „atsižvelgiant į Agentūros strateginiame plane ir metų veiklos plane iškeltus tikslus, švietimo aktualijas, teisės aktų ir administracinių sprendimų atitiktį patikrinti reikalavimus, ministro ar ministerijos pavedimus“. Tokia formuluo­­tė suteikia plačią diskreciją ir neapibrėžtumą, nes nėra aišku, kokie rodikliai ar duomenys (pvz., tai galėtų būti - veiklos rizikos lygis, ankstesnių pažeidimų pobūdis, atitinkami švietimo kokybės rodikliai ir t.t.) lemia kontrolės subjektų atranką.

Planinių patikrinimų taisyklių 11 punkte įtvirtinta, jog švietimo teikėjai *į patikrinimų planą įtraukiami, pavyzdžiui - Veiklos išoriniams vertinimams atlikti ar rizikoms nustatyti bei ugdymo programai ar švietimo centrui akredituoti*. Atskirai pažymėtina, jog taip pat įtraukiami į planą pagal **Taisyklių 8.3 papunktyje²⁸ nurodytiems patikrinimams atlikti** – *nustačius didelę švietimo teikėjo veiklos riziką, kurią įvertina Departamento Švietimo teikėjų veiklos vertinimo rizikos skyrius*.

²⁸ 8. Švietimo teikėjų veiklos planiniai patikrinimai apima:
(...)

Taigi, iš aukščiau nurodyto teisinio reglamentavimo, darytina išvada, jog profesinio mokymo atvejais, nėra numatyta kokia tvarka NŠA pati nustato subjektų patikrinimų prioritetus²⁹. Vienintelis 11.5 p. įtvirtina, jog subjektai įtraukiami į patikrinimų planą nustačius didelę švietimo teikėjo veiklos riziką (*kuri teoriškai, taip pat, gali būti nustatoma ir profesinio mokymo teikėjo atveju*), tačiau lieka neaišku kokių pagrindų ir / ar atvejais NŠA atsakingi darbuotojai gali konstatuoti, jog kažkurio švietimo teikėjo veikla laikytina, kaip „*kelianti didelę riziką*“. Kaip nurodė NŠA atstovė, praktikoje patikrinimų planas sudaromas vadovaujantis Švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos planinių patikrinimų taisyklių 10 punkte³⁰ suformuluotais kriterijais.

NŠA atstovė, taip pat, nurodė, jog Departamento siūlymai planui aptariamai NŠA vadovybėje, bendradarbiaujant su ŠMSM apsisprendžiama dėl patikrinimų temų ir apimčių. Patikrinimų tematiką diktuoja:

- Teisės aktuose numatytos atitinkamos prievolės³¹;
- ŠMSM pateikiami pavedimai;
- Kitų patikrinimų, stebėsenos metu nustatytų padidintos mokyklų veiklos rizikos atveju, kai galimai pažeidžiami teisės aktų reikalavimai, sąlygota priežiūros tematika;
- Pačių švietimo teikėjų iniciatyva atlikti jų veiklos išoriniai vertinimai;
- Jeigu švietimo teikėjas patenka į padidintos veiklos rizikos grupę, nustatomą atlikus Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenų analizę.

Taip pat, buvo nurodyta, jog Planinių patikrinimų atveju konkrečių tikrinamų subjektų atranka patikrai vykdoma atlikus pirminį jų veiklų rizikingumo vertinimą remiantis informacinėse sistemose, ankstesnių patikrinimų metu sukaupia informacija, atsižvelgiant į patikrinimo temai aktualių, galimai nevykdomų būtinų rodiklių reikšmių raiškos mastą, patikros temai aktualius institucijos grupės, tipo, priklausomybės, vietovės požymius, tikrinimą vykdančių specialistų darbo krūvio galimybes. Institucijų, vertinamų išorinio vertinimo būdu skaičius priklauso ir nuo procesui skiriamų biudžeto lėšų, o išorinio rizikos vertinimo atveju – nuo veiklos rizikos įvertinimo rezultatų. Laikomasi praktikos, kad netikrinamos įstaigos, kuriose švietimo veiklos priežiūra vyko paskutinių vienerių metų laikotarpiu.

8.3. patikrinimus, kuriais yra vertinama, ar švietimo teikėjai laikosi tam tikrų teisės aktų reikalavimų.

²⁹ Kadangi 1 – 2 punktai apima atvejus, susijusius su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio bei bendrojo ugdymo programomis, tačiau ne profesinio mokymo.

³⁰ Švietimo teikėjų veiklos Patikrinimų planas rengiamas, atsižvelgiant į Agentūros strateginiame plane ir metų veiklos plane išskeltus tikslus ir uždavinius, švietimo aktualijas, teisės aktų ir administracinių sprendimų atitikčiai patikrinti reikalavimus, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavedimus.

³¹ Pavyzdžiui: *brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo, teisėto darbo su vaikais (QR kodo) taikymo švietimo įstaigose priežiūra, bendrojo ugdymo mokyklų atitikties Švietimo įstatymo 43 str. reikalavimams vertinimas*.

STT vertinimu, jeigu šios subjektų kontrolės atrankos praktikos nėra aiškiai apibrėžiamos vidaus teisės aktuose (šiuo atveju – tokia situacija ir egzistuoja), tai yra ydinga antikorupecinių požiūriu, kadangi nesukuria aiškių taisyklių, kriterijų kontrolės planavimą vykdančioms subjektams.

Dėl šio aiškaus reglamentavimo trūkumo, kyla selektyvios atrankos ir neteisėto poveikio rizika, nes sprendimai dėl patikrinimų plano sudarymo gali būti priimami nepakankamai skaidriai, be aiškiai apibrėžtų kriterijų ar viešai skelbiamo švietimo teikėjų planinių patikrinimų atrankos modelio.

Taip pat, nustatyti ir šie korupcijos rizikos veiksniai planinių ir neplaninių patikrinimų organizavimo procese:

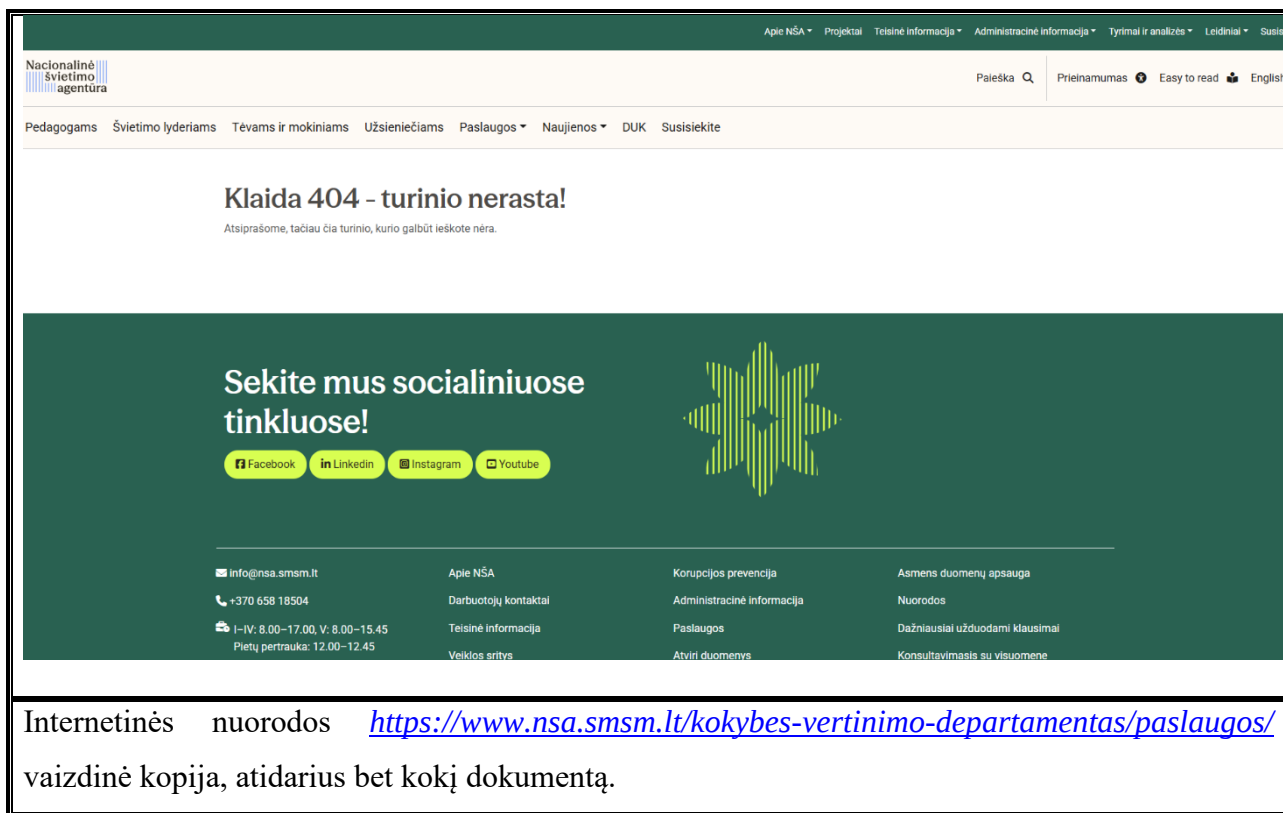
Atrankos kriterijų neapibrėžtumas planiniuose patikrinimuose. Kaip minėta, pagal Planinių patikrinimų taisyklių 10 punktą, metinis švietimo teikėjų veiklos patikrinimų planas rengiamas „atsižvelgiant į Agentūros strateginiame plane ir metų veiklos plane iškeltus tikslus ir uždavinius, švietimo aktualijas, teisės aktų ir administracinių sprendimų atitikčiai patikrinti reikalavimus, ministro ar ministerijos pavedimus“. Susipažinus su NŠA 2025 m. veiklos planu, matomi tie patys neapibrėžti, deklaratyvūs teiginiai, pvz. Veiklos plano 82 p. priemonė „Vykdyti planinius ir neplaninius švietimo įstaigų patikrinimus dėl teisės aktų nuostatų laikymosi“, vertinama pagal NŠA siekiamą kokybinį rezultatą – 120 patikrintų įstaigų, tačiau nedetalizuojant jų specifikos, rizikingumo ar kitų objektyvių kriterijų. Manytina, jog šiuose teisės aktuose nenurodyta, kokie objektyvūs kriterijai lemia, kurių švietimo teikėjų veikla įtraukiama į planą, pavyzdžiui, kaip anksčiau minėti: praeityje atliktų pažeidimų pobūdis, veiklos rizikos lygis, švietimo rezultatų rodikliai ar pranešimų/skundų kiekis ir kt. Tokia abstrakti formuluotė sudaro plačią diskreciją sprendimus priimančioms asmenims ir neužtikrina vienodų švietimo teikėjų atrankos sąlygų. Dėl to gali atsirasti subjektyvumo rizika, galimi hipotetiniai atvejai, kuomet, pavyzdžiui, kai kurie švietimo teikėjai tikrinami dažniau, o kiti pagal galimus subjektyvius sprendimus ir / ar susitarimus – nėra tikrinami.

Plano keitimo diskrecija. Pagal Planinių patikrinimų taisyklių 12 punktą, Agentūros direktorius turi teisę kas pusmetį keisti arba tikslinti patvirtintą planą „įvertinus praėjusio pusmečio švietimo teikėjų veiklos patikrinimų rezultatus ar atsiradus išoriniams veiksniams, turintiems įtakos suplanuotiems veiksams“. Šis punktas taip pat neapibrėžia, kokie „išoriniai veiksniai“ laikytini pakankamu pagrindu plano keitimui, todėl nesant objektyvių kriterijų, gali kilti selektyvumo rizika, išbraukiant arba įtraukiant atitinkamus subjektus, priklausomai nuo suinteresuotų šalių įtakos.

Patikrinimų rezultatų viešinimo ribotumas. Tiek planinėse, tiek neplaninėse taisyklėse numatyta, kad aktuali informacija apie priežiūrą skelbiama agentūros interneto svetainėje. Visgi, susipažinus su NŠA tinklapio skiltimi, susijusia su švietimo teikėjų priežiūra³², nėra jokios prieinamos informacijos apie atliktus patikrinimus. Be kita ko, nenurodyta, kokia informacija

³² Prieiga internete: <https://www.nsa.smsm.lt/kokybes-vertinimo-departamentas/svietimo-teikeju-veiklos-prieziura/patikrinimu-planai/>

konkrečiai turi būti viešinama – ar tai tik apibendrinti duomenys, ar pilnos nuasmenintos pažymos su nustatytais pažeidimais ir t.t. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog ši veiklos viešinimo stoka šioje srityje mažina informacijos prieinamumą visuomenei, NŠA kuriamą prevencinį poveikį subjektams, o suinteresuoti asmenys neturi galimybės susipažinti su švietimo teikėjų patikrinimų rezultatais:

The screenshot shows the website of the National Agency for Education (Nacionalinė švietimo agentūra). At the top, there is a navigation bar with links: 'Apie NSA', 'Projektai', 'Teisinė informacija', 'Administracinė informacija', 'Tyrimai ir analizės', 'Laidiniai', and 'Susisiekite'. Below this is a search bar and a language selector (English). The main content area displays a 'Klaida 404 - turinio nerasta!' (Error 404 - content not found) message. Below the error message, there is a section titled 'Sekite mus socialiniuose tinkluose!' (Follow us on social networks!) with links to Facebook, LinkedIn, Instagram, and YouTube. The footer contains contact information: 'info@nsa.smsm.lt', '+370 658 18504', and operating hours. It also lists various services and information available on the website, such as 'Apie NŠA', 'Darbuotojų kontaktai', 'Teisinė informacija', 'Veiklos sritis', 'Korupcijos prevencija', 'Administracinė informacija', 'Paslaugos', 'Atviri duomenys', 'Asmens duomenų apsauga', 'Nuorodos', 'Dažniausiai užduodami klausimai', and 'Konsultavimasis su visuomene'.

Internetinės nuorodos <https://www.nsa.smsm.lt/kokybes-vertinimo-departamentas/paslaugos/> vaizdinė kopija, atidarius bet kokį dokumentą.

KRA atlikimo metu, NŠA atstovė nurodė, jog užtikrinant su kontrolės procedūromis susijusių skelbtinų duomenų viešinimą, įtvirtinant, kokia skelbtina informacija, susijusi su kontrolės procedūromis, yra viešinama, ir užtikrinant šių duomenų prieinamumą visuomenei, NŠA vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“ nustatytais duomenų viešinimo reikalavimais. Vyriausybės nutarimu nustatyta, kad Įstaigos interneto svetainės skyriaus „Administracinė informacija“ srityje „Ūkio subjektų priežiūra“ pateikiama Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 34 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija, kurią privalo skelbti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas. Jeigu įstaigai privaloma skelbti informaciją apie įstaigos priežiūrimus ūkio subjektus, tokia informacija turi būti skelbiama aukščiau nurodytoje įstaigos interneto svetainės srityje.

Vis dėl to, STT nuomone, KRA atlikimo metu nustatyta, jog informacija apie atliktus patikrinimus ir jų rezultatus NŠA interneto svetainėje nėra realiai prieinama, tačiau galiojantis teisinis

reguliavimas neriboja viešintinos informacijos apimtį, nei detalumo³³, todėl visos institucijos, siekiančios kuo didesnio veiklos procesų skaidrumo, gali nepažeidžiant teisės aktų viešinti ir detalesnę informaciją apie atliekamus patikrinimus.

„Mažareikšmių pažeidimų“ definicijos neapibrėžtumas. Planinių (38 p.) ir neplaninių (23 p.) patikrinimų taisyklėse nurodoma, kad pažeidimai laikomi mažareikšmiais, jei *„žala konkrečiai teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė ir pašalinama per patikrinimo laiką“* arba jei pažeidimas atsirado *„dėl techninės klaidos ar nežymaus vėlavimo“*. Šios sąvokos nėra kiekybiškai ar kokybiškai apibrėžtos, todėl sprendimas dėl pažeidimo konstatavimo priklauso nuo NŠA atsakingo darbuotojo suvokimo, interpretacijos. Tokia situacija leidžia įvairiai interpretuoti švietimo teikėjų veiklos neatitikimus teisės aktams, galimai sukuria hipotetines rizikas švelninti pažeidimų vertinimus arba vengti poveikio priemonių taikymo, o tai kelia korupcijos riziką.

Kontrolės procedūrų vykdymo reglamentavimo trūkumai KPMPC. Asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo tvarkos apraše taip pat nėra įtvirtinti kriterijai, pagal kuriuos KPMPC turėtų organizuoti savo patikras. Šio aprašo 7-8 p. tik įtvirtina:

- 7. Priežiūros vykdymo būdai:

7.1. analizuojant su kompetencijų vertinimo įgyvendinimu susijusius dokumentus (vykdymo ir vertinimo protokolai, įsakymai ir kt.);

7.2. analizuojant kompetencijų vertinimo duomenis, profesinio mokymo įstaigų, profesinio mokymo teikėjų Centrai teikiamus duomenis;

7.3. vykdant kompetencijų vertinimo priežiūrą vietoje.

- 8. Kompetencijų vertinimo priežiūra vykdoma vietoje:

8.1. pagal Centro direktoriaus patvirtintą priežiūros vykdymo grafiką;

8.2. vykdant neplaninę priežiūrą;

8.3. gavus informacijos apie galimus kompetencijų vertinimo organizavimo ar vykdymo pažeidimus.

Kaip nurodė KPMPC atstovė, Aprašo 8.1 punkte įtvirtinta, jog Kompetencijų vertinimo priežiūra vykdoma ir vykstant į kompetencijų vertinimo vietą pagal KPMPC direktoriaus patvirtintą priežiūros vykdymo grafiką. Jį sudarant – atskirai stebėsenos vietų atrankos kriterijų nėra reglamentuota, yra atsižvelgiama į darbuotojų, vykdančių priežiūrą, galimybes: konkrečiai už kompetencijų vertinimo koordinavimą centre atsakingi du metodininkai, tačiau įtraukiami kitų skyrių/funkcijų darbuotojai, kad būtų įmanoma įvykdyti bent 20 patikrų vietose per metus (*patikrų vietose skaičius numatomas KPMPC darbo planuose*). Sudarant tvarkaraštį atsižvelgiama į šiuos,

³³ Kiek skelbtina informacija neprieštarauja asmens duomenų apsaugos reikalavimams ir kt.

teisiniame reglamentavime neįtvirtintus, aspektus (atsižvelgiant į praėjusių laikotarpių patikrų duomenis):

1. Numatomos konkrečios datos, nepriklausomai nuo profesinio mokymo programos, patikrinama per Mokinių registrą, ar tai konkrečiai dienai yra užregistruota vertinamųjų (testavimui registracija turi būti baigta likus 10 dienų iki testavimo (*pagal Vertinimo tvarkos aprašo 24 p.*);
2. Jei anksčiau atliekant nuotolines patikras buvo fiksuota neatitikimų (*pvz., neskelbiama informacija apie vertinimo datas*) ir tendencingai neatsižvelgiama į pastabas;
3. Jei anksčiau dėl netinkamo kompetencijų vertinimo vykdymo buvo nutrauktas vertinimas;
4. Jei anksčiau buvo gaunama informacijos apie netinkamą vykdymą;
5. Jei profesinio mokymo įstaiga arba profesinio mokymo teikėjas ankstesnių vertinimų metu nereagavo į išsakytas pastabas.
6. Atsižvelgiama ir į geografinį principą, kad būtų, kiek įmanoma, stebimi visi Lietuvos Respublikos regionai.

STT nuomone, sveikintina, jog praktikoje yra taikomi susiformavę kontrolės kriterijai, tačiau jų neįtvirtinant į vidaus teisinį reglamentavimą, jie neįgauna juridinės galios, o tai kelia korupcijos riziką, nes aukščiau įvardintų kriterijų, planuojant kontrolės procedūras, galima ir nepaisyti.

Manytina, jog šių institucijų vykdomos švietimo teikėjų kontrolės veiklos reglamentavimo stoka gali prisidėti prie galimai ne visais atvejais tinkamo patikrinimų planavimo, koordinavimo, didžiausią riziką ar žalą keliančių subjektų neidentifikavimo. Pavyzdžiui:

– KPMPC 2022 m. – 2023 m. laikotarpiu atliko 13 praktinės dalies kompetencijų vertinimo (vairavimo profesinio mokymo) vykdymo vietoje patikrų³⁴, kai tuo tarpu 2024 m. – 2025 m. I pusmečio laikotarpiu atliktos tik 3 praktinės dalies patikros. Pažymėtina, jog 10 iš 13 praktinės dalies patikrų buvo konstatuoti pažeidimai, kas reikštų, jog šios kompetencijų vertinimo dalys yra keliančios riziką. Todėl gali būti kvestionuojama kodėl sekančiais metais buvo sumažintos praktinės dalies patikrų apimtys.

– Taip pat, 2022 m. iš viso atlikta 7 patikros (teorija ir praktika), o 2023 m. jau atlikta 15 bendrų patikrų. Galimai tokie patikrų rezultatai skiriasi dėl objektyvių priežasčių, tačiau neegzistuojant jokiai aiškiai tvarkai, kurioje būtų įtvirtinta kas ir kaip tikrinama, kyla pagrįstų abejonių dėl viso proceso koordinavimo.

KRA atlikimo metu, KPMPC atstovė nurodė, jog pagal asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo tvarkos aprašą patikra yra vykdoma ir kitomis formomis, ne tik priežiūra vietoje (9.1, 9.2 punktai), pavyzdžiui, tikrinant, ar skelbiamas kompetencijų vertinimo grafikas – nustačius, kad vairavimo mokyklos dažnu atveju neskelbdavo grafiko, leido daryti

³⁴ Vairuotojų profesinės kvalifikacijos suteikimo srityje.

prielaidą, kad vertinimas vyksta galimai pažeidžiant teisės aktus ir 2023 metais atkreipti į šį sektorių didesnę dėmesį. STT dar kartą pažymi, jog siekiant kontrolės planavimo proceso kuo didesnio skaidrumo, institucijos teisiniame reglamentavime turėtų būti įtvirtinti objektyvūs ir aiškūs kontrolės pagrindai, kurie leistų šį procesą organizuoti kuo įmanoma skaidriau.

– NŠA, laikotarpiu nuo 2023 m. iki 2025 m. I pusmečio, planiniuose patikrinimuose nebuvo numatę **nė vieno** vairuotojų profesinio mokymo teikėjo patikrinimo, nors kaip minėta anksčiau, bendras studijuojančių asmenų skaičius šiose programose sudaro itin didelę bendrą visą profesinio mokymo dalį. Taip pat, visais neplaninių patikrinimų atvejais, buvo konstatuoti pažeidimai. Šioje vietoje galima kvestionuoti kodėl neplaninių patikrinimų metu identifikuoti riziką keliantys profesinio mokymo teikėjai nėra įtraukiami į tolimesnių planinių patikrinimų planus.

ŠMSM pateikė vairuotojų profesinės kvalifikacijos programose atliktų neplaninių patikrinimų³⁵ suvestinę analizuojamu laikotarpiu:

2022 (Ministerija)		2023 (Ministerija)		2024 (NŠA)		2025 (NŠA)	
Patikrintų teikėjų skaičius	Ispėtų dėl licencijos sustabdymo teikėjų skaičius	Patikrintų teikėjų skaičius	Ispėtų dėl licencijos sustabdymo teikėjų skaičius	Patikrintų teikėjų skaičius	Teikėjų, dėl kurių veiklos informacija perduota SKVC, skaičius	Patikrintų teikėjų skaičius	Teikėjų, dėl kurių veiklos informacija perduota SKVC, skaičius
2	2	6	4	-	-	3	3

Galima matyti tendenciją, jog neplaninės kontrolės procedūros iki 2023 m. rugsėjo 1 d. buvo atliekamos dažniau.

NŠA pateikus STT susipažinti Kokybės vertinimo departamento 2024 m. ir 2025 m. švietimo teikėjų veiklos planinių patikrinimų planus, yra matoma, jog per dvejus metus nebuvo suplanuota nė vieno profesinio mokymo teikėjo patikrinimo. Kontrolės procedūros nukreiptos į bendrojo ugdymo mokyklas, ikimokyklinio ugdymo programas, brandos egzaminų vykdymą, mokytojų darbo apmokėjimo patikrinimus, duomenų valdymo kokybę bei kvalifikacijos tobulinimo institucijų išorinį vertinimą, kurių bendra imtis abiem metais viršija kelias dešimtis atvejų. Tuo pat metu akivaizdu, kad tiek 2024 m. (19 patikrinimo krypčių), tiek 2025 m. (20 patikrinimo krypčių) planuose nėra numatyta nė vienos profesinio mokymo įstaigos patikrinimo, nors ši švietimo dalis taip pat sudaro ženklų visos švietimo sistemos dalį.

Atkreiptinas dėmesys, jog šios aukščiau įvardintos patikrinimų organizavimo praktikos ir tendencijos galėjo būti sąlygojamos iš dalies pateisinamų aplinkybių (pvz. žmogiškųjų išteklių kaita ir/ar trūkumas, vidaus reorganizacijos ir kt.), tačiau neegzistuojant vidaus reglamentavime ar

³⁵ Kaip minėta anksčiau, iki 2023 m. rugsėjo 1 d. neplaninius patikrinimus atlikdavo ir poveikio priemonės taikydavo Ministerija. Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. neplaninius teikėjų veiklos patikrinimus atlieka NŠA, poveikio priemonės taiko SKVC.

taisyklėse įtvirtintai tvarkai, kuri aiškiai apibrėžtų prioritetinius kriterijus ar aiškiai kokybiškai/kiekybiškai apibrėžtas kontrolės kryptis, pagal kurias švietimo teikėjai būtų įtraukiami į metinį patikrinimų planą, yra paliekama abejonė ar šie patikrinimų procesai pakankami ir nėra įtakojami korupcijos rizikų. Kaip pavyzdį, koku būdu įmanoma apibrėžti vykdomos kontrolės kryptis, galima pateikti Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos *Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų įstaigų bei įmonių, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, veiklos rizikos vertinimo tvarkos apraše*³⁶ numatytą kontrolės subjektų veiklos rizikos diferencijavimą³⁷.

IŠVADA. NŠA ir KPMPC vykdomos patikrinimų organizavimo ir atrankos procedūros nėra pakankamai aiškiai reglamentuotos, sistemingos ir grindžiamos objektyviai pamatuojamais kriterijais. Planinių ir neplaninių patikrinimų atranka NŠA yra paremta itin plačios interpretacijos nuostatomis – kriterijų apibrėžtumo stoka, direktoriaus diskrecija keisti planą, neapibrėžtos sąvokos ir ribotas patikrinimų rezultatų viešumas sudaro prielaidas selektyvumui, galimam neteisėtam poveikiui ir sumažina patikrinimų skaidrumą. KPMPC patikros vietoje atliekamos vadovaujantis nereglamentuotais kriterijais, nesant jų įtvirtinimo vidaus teisės aktuose. Dėl to patikrų apimtys tarp analizuotų metų ženkliai svyruoja, o šių skirtumų pagrįstumas nėra visiškai objektyviai paaiškinamas. Neegzistuojant institucijose aiškiai reglamentuoti patikrinimų planavimo, atrankos ir prioritetų nustatymo sistemos, kyla pagrįsta rizika, jog kontrolės procedūros ne visuomet bus nukreiptos į rizikingiausius subjektus, o procedūros organizuojamos nepakankamai skaidriai. Dėl to mažėja visos

³⁶ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/140d33e0b38511e598c4c7724bda031b/asr>

³⁷ Minėto aprašo 8 punktas numato, jog Įstaigų ir įmonių, sudariusių sutartis dėl kompensuojamųjų paslaugų, veiklos rizikos rodikliai:

8.1. per praėjusius trejus kalendorinius metus įstaigoje ar įmonėje vykdytų kontrolės procedūrų ir (ar) supaprastintų neatitiktųjų vertinimo procedūrų, kurias atliekant buvo nustatyti kompensuojamųjų paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, skaičius:

8.1.1. nustatytos neatitiktys;

8.1.2. nustatyta žala PSDF biudžetui;

8.1.3. nustatytas neteisėtas pacientų priemonių mokėjimas už PSDF biudžeto lėšomis apmokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas;

8.1.4. nustatyti kartotiniai ir (ar) sisteminiai pažeidimai;

8.2. praėjusiais kalendoriniais metais nustatytas bendros metinės PSDF biudžeto išlaidų asmens sveikatos priežiūros paslaugoms sumos pokytis po statistinių kortelių (formos Nr. 025/a-LK ir formos Nr. 066/a-LK) patikslinimo (menama žala) ir įstaigų bei įmonių galutinės metinės lėšų sumos, skirtos asmens sveikatos priežiūros paslaugoms apmokėti, santykis;

8.3. praėjusiais kalendoriniais metais standartizuotas pagal amžių gydytojų specialistų konsultacijų, suteiktų prisirašiusiems prie pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros (toliau – PAASP) įstaigos apdraustiesiems, skaičius, tenkantis 1 000 apdraustųjų, prisirašiusių prie PAASP įstaigos;

8.4. praėjusiais kalendoriniais metais standartizuotas pagal amžių stacionariųjų aktyviojo gydymo paslaugų, suteiktų prisirašiusiems prie PAASP įstaigos apdraustiesiems, skaičius, tenkantis 1 000 apdraustųjų, prisirašiusių prie PAASP įstaigos;

8.5. už praeitais kalendoriniais metais vykdant stebėseną atrinktų įstaigos ar įmonės tikslintinių statistinių kortelių (formų Nr. 025/a-LK ir formų Nr. 066/a-LK) dalis, palyginti su šios įstaigos ar įmonės statistinių kortelių, kurioms buvo taikoma stebėseną, skaičiumi;

priežiūros sistemos veiksmingumas, o didžiausią žalą keliantys profesinio mokymo teikėjai gali nebūti laiku identifikuojami ir tikrinami.

PASIŪLYMAI:

1. Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)

1.1. Aiškiai reglamentuoti planinių patikrinimų atrankos kriterijus:

- Patvirtinti detalizuotą subjektų rizikos kriterijų sąrašą, taikomą švietimo (profesinio mokymo) teikėjams (pvz. nustatyti rizikos rodiklių modelį: ankstesni pažeidimai, jų pobūdis, mokinių skaičius, rezultatai, skundų kiekis, vertinimo neatitikimai ir t.t.).

- Įtvirtinti rizikos balų sistemą, pagal kurią teikėjai būtų įtraukiami į planą.

- Patikslinti (ne)Planinių patikrinimų taisyklės, aiškiai numatant: kaip nustatoma „didelė rizika“, kokie rodikliai lemia įtraukimą į planą ir kt.

- Patikslinti „mažareikšmių pažeidimų“ apibrėžimą, nustatant kas laikoma „labai nedidelė žala“.

- Alternatyviu atveju, visus aukščiau įvardintus pasiūlymus įgyvendinti per NŠA strateginio plano projektą, jame numatant parengti Švietimo teikėjų veiklos rizikos vertinimo metodiką.

1.2. Reglamentuoti pusmečio plano keitimo procedūrą:

- Detalizuoti „išorinių veiksmų“ sąrašą, pvz.: teisinio reglamentavimo/švietimo politikos formavimo pokyčiai, pakartotinių pažeidimų atvejai, ŠMSM pavedimas.

1.3. Susieti neplaninių patikrinimų rezultatus su būsimais planiniais patikrinimais:

- Reglamentuoti, jog neplaninių patikrų metu nustatytus reikšmingus pažeidimus, turi būti į juos atsižvelgiama formuojant artimiausio laikotarpio planinių patikrinimų sąrašą.

1.4. Užtikrinti su kontrolės procedūromis susijusių skelbtinų duomenų viešinimą:

- Įtvirtinti kokia skelbtina informacija, susijusi su kontrolės procedūromis yra viešinama ir užtikrinti šių duomenų prieinamumą visuomenei.

2. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui (KPMPC):

2.1. Įtvirtinti oficialius planinių ir neplaninių patikrinimų kriterijus:

- Patvirtinti kompetencijų vertinimo priežiūros kriterijų aprašą, kuriame būtų apibrėžta: kaip nustatoma patikrinimų apimtis, kaip pasirenkamos patikrinimo vietos, kokie rodikliai lemia prioritetą ir t.t.

2.2. Nustatyti minimalias patikrinimų apimtis pagal rizikingiausius subjektus:

- Įtvirtinti ne tik bendras minimalių patikrų apimtis, tačiau šį skaičių susieti su didžiausią riziką keliančiais profesinio mokymo teikėjais.

3.7. Kontrolės procesą reglamentuojantys teisės aktai gali būti įvairiai interpretuojami, o juose numatytas poveikio priemonių taikymo ribotumas nesukelia prevencinio poveikio (kritinė antikorupcinė pastaba)

Kaip minėta aukščiau, pagal Profesinio mokymo įstatymą formalųjį profesinį mokymą gali vykdyti tik licencijuoti juridiniai ar fiziniai asmenys, turintys teisę įgyvendinti konkrečias Licencijų registre įrašytas programas. Licencijų išdavimą, keitimą, galiojimo sustabdymą ir panaikinimą administruoja Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija, vadovaudamasi įstatymu ir licencijavimo taisyklėmis.

Nustačiusi pažeidimus, institucija raštu įspėja licencijos turėtoją ir suteikia iki 20 darbo dienų terminą trūkumams pašalinti. Įspėjimai teikiami tais atvejais, kai mokytojai neatitinka kvalifikacinių reikalavimų, mokymo vietos ar ištekliai yra nepakankami, mokymo procesai vykdomi pažeidžiant teisės aktus arba neužtikrinama mokymo kokybė.

Jeigu trūkumai per nustatytą laiką nepašalinami, licencijos galiojimas sustabdomas iki 20 darbo dienų, o esant objektyvioms priežastims – pratęsiamas dar iki 20 dienų. Pašalinus pažeidimus, galiojimas atnaujinamas per penkias darbo dienas nuo dokumentų pateikimo.

Licencijos galiojimas panaikinamas, kai pažeidimai nepašalinami, kai pateikiami klaidingi duomenys, veikla nepradedama ar nevykdoma ilgiau nei dvejus metus, išorinio vertinimo rezultatai yra neigiami ir rekomendacijos neįgyvendinamos, nelieta galiojančių programų arba licencijos turėtojas (fizinis asmuo) miršta.

Taigi, Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 9 dalis nustato keturis aiškius pagrindus, kai Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota įstaiga (SKVC) privalo įspėti profesinio mokymo teikėją dėl neatitikimų ir suteikti terminą jiems pašalinti:

- *nustatoma, kad profesijos mokytojai neatitinka profesinio mokymo programoje (programose) ir Švietimo įstatyme nustatytų reikalavimų;*
- *teorinio ir praktinio mokymo vietos, mokymui skirti materialieji ir metodiniai ištekliai neatitinka numatomo mokyti mokinių skaičiaus ir mokymo programoje nustatytų reikalavimų;*
- *mokymo proceso organizavimas, mokinių priėmimas ir jų apskaita, mokymosi pasiekimus įteisinančių dokumentų išdavimas ir jų apskaita vykdomi nesilaikant teisės aktų nustatytų reikalavimų;*
- *nustatoma, kad juridinis asmuo, kita juridinio asmens statuso neturinti kitos valstybės narės organizacija ir jos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje, arba fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, neužtikrina profesinio mokymo ir su profesiniu mokymu susijusios veiklos kokybės.*

To paties straipsnio 10 dalyje įtvirtinta, jog jeigu šio straipsnio 9 dalyje išvardyti trūkumai nėra pašalinami per nustatytą terminą, švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota įstaiga priima sprendimą sustabdyti licencijos galiojimą iki 20 darbo dienų. Šis terminas gali būti pratęsiamas dar iki 20 darbo dienų nustatytiems pažeidimams ištaisyti.

Ši tvarka iš esmės atkartojama Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklėse, nes jose numatyta:

21 p. Paaiškėjus Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 9 dalyje nurodytoms aplinkybėms Centras³⁸ nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, raštu įspėja licencijos turėtoją dėl licencijos galiojimo sustabdymo ir nustato ne ilgesnį kaip 20 darbo dienų terminą nustatytiems trūkumams pašalinti.

22 p. Licencijos turėtojas, gavęs įspėjimą su reikalavimu pašalinti nustatytus trūkumus, per nustatytą terminą pašalinęs šiuos trūkumus, turi pateikti Centrui dokumentus, įrodančius, kad nustatyti trūkumai pašalinti.

23 p. Jeigu nustatyti trūkumai nėra pašalinami per nustatytą terminą, Centras priima sprendimą sustabdyti licencijos galiojimą iki 20 darbo dienų. Jeigu yra objektyvių priežasčių, Centro sprendimu šis terminas gali būti pratęsiamas dar iki 20 darbo dienų nustatytiems pažeidimams ištaisyti.

Tų pačių taisyklių 30 – 31 punktuose įtvirtinti iš esmės identiški įgaliojimai, kuriuos turi NŠA:

30 p. Licencijos turėtojų licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą organizuoja ir vykdo Nacionalinė švietimo agentūra Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo IV skyriuje nustatyta tvarka.

31 p. Licencijuojamos veiklos priežiūra apima šias veiklos rūšis:

31.1. gautos informacijos apie licencijos turėtojo veiklą vertinimą;

31.2. konsultavimą licencijuojamą veiklą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo klausimais ir kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams;

31.3. poveikio priemonių už nustatytus pažeidimus taikymą (licencijos galiojimo sustabdymą ar licencijos galiojimo panaikinimą).

Šioje vietoje kvestionuotina, koku tikslu taisyklėse yra numatyta tas pačias funkcijas iš esmės deleguoti 2 subjektams (SKVC ir NŠA), nors profesinio mokymo teikėjų tyrimo funkciją atlieka tik NŠA. Tuo tarpu, Asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo tvarkos aprašo 11 punkte³⁹ KPMPC (t. y. dar viena institucija, kuri atlieka tyrimo funkciją) gali tik informuoti ir

³⁸ Šiose dalyse referuojama į SKVC.

³⁹ 11. Kompetencijų vertinimo priežiūros vietoje metu nustačius, kad vertinimo vietoje nėra tinkamai pasirengta organizuoti kompetencijų vertinimą, kompetencijų vertinimo priežiūrą atliekantys darbuotojai:

konsultuoti profesinio mokymo teikėjus ar sustabdyti vertinimą, tačiau poveikio priemonių taikyti negali.

KPMPC atstovė paaiškino, jog sustabdyti vertinimą galėjo iki 2023 m. spalio 10 d. galiojusios minėto aprašo redakcijos, tačiau vėliau ji buvo panaikinta (išskyrus IV-V LTKS lygius, vairuotojų kvalifikacija – III LTKS lygis), o nuo 2024-11-09 (įsigaliojus Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo naujai redakcijai) – atstatyta.

Kaip minėta aukščiau, pagal Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 9 dalį, privaloma įspėti profesinio mokymo teikėją, jeigu:

- *teorinio ir praktinio mokymo vietos, mokymui skirti materialieji ir metodiniai ištekliai neatitinka numatomo mokyti mokinių skaičiaus ir mokymo programoje nustatytų reikalavimų;*
- *mokymo proceso organizavimas, mokinių priėmimas ir jų apskaita, mokymosi pasiekimus įteisinančių dokumentų išdavimas ir jų apskaita vykdomi nesilaikant teisės aktų nustatytų reikalavimų;*

Vertinant praktinį šių nuostatų įgyvendinimą, pastebėta, jog net esant akivaizdiems profesinio mokymo pažeidimams, minėtos nuostatos įgaliotų institucijų nėra taikomos. Pavyzdžiui:

11.1. surašę patikros protokolą su nustatytais neatitikimais supažindina kompetencijų vertinimą vykdančią profesinio mokymo teikėją ir aptaria kompetencijų vertinimo proceso tobulinimo aspektus;

11.2. identifikavę IV–V lygio kvalifikacijų kompetencijų praktinės dalies (žinių) vertinimo vykdymo neatitikimus, gali priimti sprendimą sustabdyti vykstantį kompetencijų vertinimą;

11.3. identifikavę pasikartojančius IV–V lygio kvalifikacijų kompetencijų praktinės dalies (žinių) vertinimo vykdymo neatitikimus, gali informuoti Kompetencijų vertinimo centrą su siūlymu nutraukti sutartį dėl atitinkamos kvalifikacijos kompetencijų vertinimo.

☑ nustatyti veiklos trūkumai:

1. Vairavimo mokymo lapuose viena tema nurodyta iš *Motorinių transporto keleiviams vežti vairuotojų mokymo programos pradiniai profesiniai kvalifikacijai įgyti skubos tvarka* (valstybinis kodas 265104108).

Išvados:

1. Teikėjas nepateikė įrodymų, kad 6 mokiniai gali mokytis pagal Mokymo programą.
2. Teikėjo su mokiniais pasirašytos Mokymo sutartys iš dalies neatitinka mokymo sutartims nustatytų reikalavimų.
3. Teikėjas nėra nustatęs vertinimo būdo ir parengęs Vairuotojo pasiekimų vertinimo metodikos.
4. Teikėjui nepakanka įrodymų, kad grupėje Nr. 92C150 vykdomos Mokymo programos mokymo turinys ir apimtis atitinka nustatytus Mokymo programoje:
 - 4.1. nesudarytas nuotolinių pamokų tvarkaraštis su nurodytu pamokų laiku;
 - 4.2. vykstant nuotolinėms pamokoms, nedalyvauja profesijos mokytojas;
 - 4.3. nevykdyta Mokymo programoje nustatyta įskaita iš *Bendrujų temų* dalies;
 - 4.4. Teikėjo vykdoma mokymo apskaita nėra savalaikė ir pagrįdžianti, kad mokymas vykdomas vadovaujantis Mokymo programa:
 - 4.4.1. grupės Nr. 92C150 Teorijos mokymo apskaitos žurnalą pildo ne Mokymo programą įgyvendinantis profesijos mokytojas;
 - 4.4.2. vertinimas ir lankomumas nefiksuoja kiekvienos pamokos metu (dienai skirtas vienas įrašas);
 - 4.4.3. 2025 m. gegužės 14 d. vykusių pamokų temos neatitiko įrašytų Teorijos mokymo apskaitos žurnale;
 - 4.4.4. Vairavimo mokymo lapuose iš anksto visiems mokiniams įrašyti pažymiai už praktinį mokymą važiavimo specialiojoje aikštelėje ant sausos ir slidžios dangos temomis (3 val.); už visas temas visiems mokiniams visi pažymiai įrašyti kompiuteriu;
 - 4.4.5. pagal įrašus Vairavimo mokymo lapuose, vienas profesijos mokytojas tomis pačiomis dienomis visiems grupės mokiniams vykdė praktinį mokymą: kiekvienam mokiniui balandžio 24 d. ir 25 d. apskaityta po 1,5 val., balandžio 29 d. ir 30 d. – po 2 val. praktinio mokymo.
5. Teikėjui trūksta įrodymų, kad turi visus Mokymo programos reikalavimus atitinkančius praktiniam mokymui skirtus materialiuosius išteklius.

Siūlymai:

1. Ištaisyti pažymoje nurodytus teisės aktų pažeidimus ir veiklos trūkumus.
2. Bendradarbiauti su kitais profesinio mokymo teikėjais formaliojo profesinio mokymo organizavimo, įgyvendinimo, apskaitos klausimais.

Vyriausioji specialistė

(Patikrinimą atlikusio valstybės tarnautojo pareigos)

Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 3 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–53 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradiniai profesiniai kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.

Išvados:

1. Teikėjas nepateikė įrodymų, kad 10 mokinių gali mokytis pagal Mokymo programą.
2. Teikėjo su mokiniais pasirašytos Mokymo sutartys iš dalies neatitinka mokymo sutartims nustatytų reikalavimų.
3. Teikėjas nėra nustatęs vertinimo būdo ir parengęs Vairuotojo pasiekimų vertinimo metodikos.
4. Teikėjui nepakanka įrodymų, kad grupėje Nr. 242C150 vykdytos Mokymo programos mokymo turinys ir apimtis atitiko nustatytus Mokymo programoje:
 - 4.1. tvarkaraštyje nenurodytas pamokų laikas;
 - 4.2. vykstant nuotolinėms pamokoms, nedalyvauja profesijos mokytojas;
 - 4.3. nepateikti įrodymai, kad buvo vykdytos įskaitos iš *Bendrų temų* ir *Specifinių temų* dalies;
 - 4.4. nepateikti įrodymai, kad buvo vykdytas baigiamasis vertinimas;
 - 4.5. vykdoma mokymo apskaita nėra savalaikė ir pagrindžianti, kad mokymas vykdomas vadovaujantis Mokymo programa:
 - 4.5.1. grupės Nr. 242C150 Teorijos mokymo apskaitos žurnalą pildė ne Mokymo programą įgyvendinantis profesijos mokytojas;

4.5.2. Vertinimas ir lankomumas nefiksuoja kiekvienos pamokos metu (dienai skirtas vienas stulpelis įrašui);

4.5.3. Vairavimo mokymo lapuose už visas temas visiems mokiniams visi pažymiai įrašyti kompiuteriu.

4.5.4. Pagal įrašus Vairavimo mokymo lapuose, vienas profesijos mokytojas tomis pačiomis dienomis visiems grupės Nr. 242C150 mokiniams vykdė praktinį mokymą: kiekvienam mokiniui 2025 m. balandžio 15–16 d. apskaityta po 1,5 val., balandžio 17 d. ir 22 d. – po 2 val. praktinio mokymo.

5. Teikėjui trūksta įrodymų, kad turi visus Mokymo programos reikalavimus atitinkančius praktiniam mokymui skirtus materialiuosius išteklius.

Siūlymai:

1. Ištaisyti pažymoje nurodytus teisės aktų pažeidimus ir veiklos trūkumus.
2. Bendradarbiauti su kitais profesinio mokymo teikėjais formaliojo profesinio mokymo organizavimo, įgyvendinimo, apskaitos klausimais.

Vyriausioji specialistė

(Patikrinimą atlikusio valstybės tarnautojo pareigos)

Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 4 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–54 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.

Tačiau kitu atveju, tokia teise jau yra pasinaudojama:

5
3.2. nepateikti įrodymai dėl mokymo organizavimo ir Mokymo programos įgyvendinimo nuotoliniu ugdymo proceso organizavimo būdu; 3.3. nevykdytas Mokymo programoje nustatytas vertinimas; 3.4. nevykdyta mokymo apskaita. 4. Teikėjas nepateikė įrodymų, kad teoriniam ir praktiniam mokymui skirti metodiniai ir materialieji ištekliai atitinka Mokymo programos reikalavimus. 5. Teikėjo su mokiniais pasirašytos Mokymo sutartys iš dalies neatitinka mokymo sutartims nustatytų reikalavimų. Siūlymai: 1. Ištaisyti pažymoje nurodytus teisės aktų pažeidimus ir veiklos trūkumus. 2. Bendradarbiauti su kitais profesinio mokymo teikėjais formaliojo profesinio mokymo organizavimo, įgyvendinimo, apskaitos klausimais. Nurodymai: Apie priimtus sprendimus teisės aktų pažeidimams ir veiklos trūkumams pašalinti raštu informuoti Nacionalinės švietimo agentūros Kokybės vertinimo departamentą iki 2025 m. balandžio 18 dienos. <u>Vyriausioji specialistė</u> (Patikrinimą atlikusio valstybės tarnautojo pareigos) <u>Vyriausiasis specialistas</u> (Patikrinimą atlikusio valstybės tarnautojo pareigos) <u>Susipažinau:</u> Medžiaga iš NŠA 2025 m. kovo 14 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–14 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.

Galima matyti, jog teisės aktuose nėra tiksliai apibrėžta ką galima laikyti „neatitikimu reikalavimams“, todėl šią sąvoką institucijos praktikoje interpretuoja skirtingai. Kaip rodo vairavimo mokyklų priežiūros pavyzdžiai, kai nustatomi neatitikimai – pavyzdžiui, netinkamai apskaitomas mokymo procesas, pažymiai iš anksto jau būna surašomi ar vairavimo mokyklose yra nepakankami materialieji ištekliai – NŠA apsiriboja rekomendacijomis, o ne licencijos stabdymo procedūrų inicijavimu pagal įstatyme numatytą tvarką. Toks neapibrėžtumas kelia korupcijos riziką, nes sudaro sąlygas subjektyviam sprendimų priėmimui. Manytina, jog tai prieštarauja Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio tikslui – užtikrinti, kad profesinio mokymo veiklą vykdytų tik reikalavimus atitinkančios įstaigos. Kai kontrolės institucijos turi plačią diskreciją, o „neatitikties“ kriterijai ir šios sąvokos taikymas nėra aiškiai reglamentuotas, atsiranda rizika, kad sprendimai bus priimami selektyviai – vieniems švietimo teikėjams taikant sankcijas, o kitiems tik rekomendacijas.

KRA atlikimo metu, NŠA atstovė dėl šių aplinkybių paaiškino, jog vykdytų profesinio mokymo teikėjų veiklos patikrinimų metu buvo nustatytos Lietuvos Respublikos profesinio mokymo

įstatymo 14 straipsnio 9 dalyje įvardintos aplinkybės ir informacija buvo pateikiama SKVC. Pažymos, taip pat, buvo nusiųstos SKVC sprendimams dėl poveikio priemonių taikymo profesinio mokymo teikėjams priimti (kopijos – teikėjų direktoriams). Kadangi tik Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pakeitus teisinį reguliavimą įgaliota institucija galėtų pritaikyti teisės aktuose numatytas poveikio priemones profesinio mokymo teikėjams, STT sutinka, jog šiose situacijose poveikio priemonių taikymas yra ribotas, tačiau vieningos patikrinimų protokolavimo praktikos nebuvimas irgi gali kelti plačią interpretavimo galimybę, kuomet nėra aiškiai suformuluojama NŠA pozicija dėl nustatytų trūkumų ir galimų poveikio priemonių taikymo. Taip pat, pažymėtina, jog licencijavimo taisyklėse⁴⁰ NŠA turi galimybę stabdyti profesinio mokymo teikėjų licencijas. Atsižvelgiant į tai, rekomenduotina parengti vidinę metodinę medžiagą, aiškiau įtvirtinant kaip NŠA specialistams formuluoti įspėjimą, kaip formuluoti siūlymą SKVC dėl licencijos sustabdymo ir kt.

Vairuotojų profesinio rengimo procese taikomos poveikio priemonės yra susietos su profesinio mokymo teikėjų licencijuotos veiklos vykdymo teise ir jos apribojimu. Šios sankcijos iš esmės orientuotos į licencijos galiojimo sustabdymą ir (ar) panaikinimą tais atvejais, kai nustatomi pažeidimai, susiję su mokymo kokybe, teisės aktų reikalavimų nesilaikymu ar kitais veiklos trūkumais. Visgi, matyti, jog praktikoje šių priemonių taikymas pasižymi ribotu efektyvumu - jos dažniausiai veikia kaip kraštutinė, *ultima ratio* priemonė, todėl reali atsakomybė už nustatytus pažeidimus nėra skiriama, o pats sankcionavimo procesas yra itin ilgas bei sudėtingas, todėl nesukuria prevencinio poveikio.

Kaip nurodyta aukščiau, iš esmės vienintelė reali sankcija, kurią galima skirti profesinio mokymo teikėjams yra licencijos galiojimo sustabymas (licencijos galiojimo panaikinimas), tačiau kaip matoma iš aukščiau nurodyto reglamentavimo – tai sąlyginai ilgas procesas, kurio metu egzistuoja įvairios aplinkybės, kurių metu sankcijos skyrimo procedūra iš esmės bet kada gali būti nutraukta.

Susipažinus su praktiniu šių sankcijų įgyvendinimu, galima teigti, jog korupcijos rizikos šiame procese egzistuoja, kadangi patikrinimų metu nustatyti duomenys (įvairūs pažeidimai) suponuoja, jog profesinio mokymo teikėjai, kai kuriais atvejais galimai ir sistemingai pažeidinėja teisės aktus ir/ar jų veikloje egzistuoja didelių veiklos trūkumų, susijusių su mokymo kokybe. Pavyzdžiui, jau anksčiau minėtas atvejis, kuomet T. Š. įsteigti profesinio mokymo teikėjai (vairavimo mokyklos) 2022 m. sausio–balandžio galimai neteisėtai išdavė 16 profesinio mokymo diplomų, nors gavėjai / mokiniai faktiškai nedalyvavo mokymuose ir nebuvo įvertintos jų įgytos kompetencijos teisės aktuose nustatyta tvarka. Nepaisant šių pažeidimų, šios vairavimo mokyklos galų gale nesulaukė jokios realios sankcijos ir toliau vykdo profesinio mokymo veiklą.

⁴⁰ Pagal Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių V skyriaus nuostatas.

Taip pat, dėl itin ribotu poveikio priemonių taikymo galimybių (o KPMPC atveju – apskritai nėra galimybės pritaikyti poveikio priemonės) pastebimi atvejai, kuomet yra fiksuojami įvairūs pažeidimai, tačiau pagal dabartinį teisinį reglamentavimą, formaliai neegzistuoja galimybės dėl sankcijos (licencijos stabdymo/atėmimo) pritaikymo, todėl profesinio mokymo teikėjai nesulaukia jokių pasekmių dėl jų daromų pažeidimų. Pavyzdžiui, dažnai patikrinimuose pastebimos ir tokios tendencijos, jog KPMPC specialistams atvykus į patikrą vietoje, nepranešus profesinio mokymo teikėjui (vairavimo mokyklai), kompetencijų vertinimai (egzaminai) nevyksta. Pavyzdžiui:

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos neatitiktys	Remiantis profesinio mokymo teikėjo pateikta informacija apie praktinės dalies vertinimo vietą ir laiką, nuvykus į kompetencijų vertinimo vietą nustatyta, kad planuotas kompetencijų vertinimas nevyksta nurodytoje vietoje. Su kontaktiniu asmeniu – I būnant vertinimo vietoje susisiekti nepavyko.
Pateiktos rekomendacijos	

Ar sutinkate su patikros vietoje rezultatais?

☒ Taip ☐ Ne

Jeigu su patikros vietoje rezultatais nesutinkate, nurodykite priežastis arba paaiškinkite neatitiktis:

Su rezultatais sutinkame.

Vertinimo nevykdėme, nes ta mokinių grupė dėl mums neįvardintų priežasčių neatvyko.

Susipažinau

Medžiaga iš KPMPC 2022-10-03 Praktinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr.

KV-11

Užfiksuotos neatitiktys	Mokinių registre teorinės dalies kompetencijų vertinimui užregistruoti 72 asmenys. Įmonės interneto svetainėje ir licencijoje nurodoma, kad įmonė vykdo savo veiklą šiuo adresu Atvykus į vietą, įmonės veiklos požymių neužfiksuota. Su direktoriumi bei kreipiantis kitais kontaktais būnant vertinimo vietoje susisiekti nepavyko.
Pateiktos rekomendacijos	

Direktoriaus pavaduotoja

Profesinio mokymo programų
rengimo skyriaus metodininkė

Ar sutinkate su patikros vietoje rezultatais? ☐ Taip ☒ Ne

Jeigu su patikros vietoje rezultatais nesutinkate, nurodykite priežastis arba paaiškinkite neatitiktis:

Su patikros rezultatais nesutinkame.

1. Šiaip gan juokinga situacija. Adresas yra teisingas, bet dėl numeracijos ant durų pastate yra vienas aukštas praleistas, tai ant durų visame pastate rašosi vienu skaičiumi mažesnis skaičius, tai mūsų reikia ieškoti ne ! kabinete, o Tai matosi ir saite ! pateikiama nuotrauka:

Medžiaga iš KPMPC 2022-12-09 Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo

3. Tikrintų dokumentų sąrašas:

Eilės nr.	Dokumento pavadinimas
1.	Profesinio mokymo įstaigos, profesinio mokymo teikėjo direktoriaus įsakymas dėl darbuotojų paskyrimo kompetencijų vertinimo priežiūrai

4. Patikros metu užfiksuotos neatitiktys ir profesinio mokymo įstaigai, profesinio mokymo teikėjui pateiktos rekomendacijos:

Užfiksuotos neatitiktys	08:43 telefoninio skambučio su metu buvo patikslinta dėl teorinės dalies testavimo vykdymo vietos, informuota apie atvykimą. Prasidėjus teorinės dalies vertinimo laikui ir nuvykus į nurodytą vietą vertinimo patalpos buvo užrakintos, 3 įstaigos nurodytais telefonais niekas neatsiliepė ir neperskambino. Atvykus į vertinimo vietą nebuvo suteikta galimybė stebėti teorinės dalies vykdymo ir įsitikinti teorinės dalies vykdymui užregistruotų asmenų dalyvavimu teorinės dalies vykdyme – vertinime dalyvavo 31 asmuo.
Pateiktos rekomendacijos	Laikytis Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2020 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymo Nr. V-1480 redakcijos. Ateityje sudaryti galimybes atlikti kompetencijų vertinimo vykdymo priežiūrą. Kartu su kompetencijų vertinimo vykdymo tvarkaraščiu teikiamas kontaktinis asmuo turi būti pasiekiamas vykstančių vertinimų metų. Pasikartojus situacijai, kai nurodytoje vertinimo vietoje vertinimo vykdymas nefiksuoja, bet testavimui registruoti asmenys sprendžia testą, testavimo procesas gali būti nutrauktas.

Profesinio mokymo programų

Medžiaga iš KPMPC 2023-09-04 Teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikros protokolo Nr. 63(2023-09-13)

Pažymėtina, jog pagal *Dėl C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinę profesinę kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašo 9 punktą*, Kvalifikaciją vežti keleivius ir (ar) krovinius vairuotojai įgyja:

9.1. *Europos Sąjungos valstybių piliečiai – valstybėje, kurioje yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta (nuolatinė gyvenamoji vieta suprantama taip, kaip ji apibrėžta Vairuotojo pažymėjimų išdavimo taisyklėse);*

9.2. *ne Europos Sąjungos valstybių piliečiai – valstybėje narėje, kurioje yra įsisteigęs vežėjas, arba jiems leidimą dirbti išdavusioje Europos Sąjungos valstybėje narėje.*

Kai kurie profesinio mokymo teikėjai teikia vairuotojų profesinės kvalifikacijos mokymą asmenims, kurie galimai neturi teisėto pagrindo gyventi ir / ar dirbti Lietuvos Respublikoje:

Teikėjo veiklos patikrinimo rezultatai:

☒ nustatyti teisės aktų pažeidimai:

Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Punktas	Pažeidimo esmė
1.	<i>Mokinių priėmimas</i>		
1.1.	C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinę profesinę kvalifikacijai įgyti	9.2 p.	Vienas grupės Nr. 246C150 mokinys turi Belgijoje išduotą kelionės dokumentą (<i>Titre de voyage</i> išduodamas užsieniečiams, neturintiems galiojančio savo šalies paso), grupėje Nr. 247C150 mokėsi Uzbekistano pilietis, grupėje

3

	ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašas		Nr. 103D150 mokėsi Turkijos pilietis, turintis Vokietijos vizą. Įrodymai, kad šie asmenys turi teisę dirbti Lietuvoje arba Lietuvoje yra įsisteigęs vežėjas, nepateikti.
--	--	--	--

Medžiaga iš NŠA 2025 m. rugsėjo 24 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–64 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinę profesinę kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.

1.2.	C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašas	9.2 p.	Grupėje Nr. 242D150 mokėsi 10 ne ES valstybių piliečiai. Iš jų 3 turėjo leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, 1 asmuo – leidimą gyventi Lenkijoje, 4 asmenys – Lenkijos vizas, 1 asmuo – Vokietijos vizą, 1 asmuo – Ukrainos piliečio pasą. Įrodymai, kad mokiniams Lietuvos Respublika yra išdavusi leidimą dirbti arba čia yra įsisteigęs vežėjas, nebuvo pateikti.
Medžiaga iš NŠA 2025 m. birželio 4 Nr. Pažymos Nr. ŠTP–54 „Dėl motorinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų mokymo programos pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka (valstybinis kodas 265104112) įgyvendinimo (duomenys neskelbtini)“.			

Taigi, iš aukščiau pateiktos patikrinimų medžiagos, galima daryti išvadą, jog profesinio mokymo teikėjai (vairavimo mokyklos), tikėtina, kai kuriais atvejais gali sistemingai pažeidinėti profesinį mokymą reglamentuojančius teisės aktus.

Pasitaiko atvejų, kuomet atsakingoms institucijoms iš anksto neinformavus apie atliekamų patikrinimų procedūras vairavimo mokyklose, paaiškėja, jog kompetencijų vertinimas (teorinė, praktinė dalys) neorganizuojami. Net jei profesinio mokymo teikėjai objektyviai ir sąžiningai įvardina priežastis, kodėl neįvyksta kompetencijų vertinimas, svarbu pažymėti, jog šiaip ar taip, jie tinkamai nevykdo savo pareigų: informuoti atsakingus subjektus, būti pasiekiamais kompetencijų vertinimo laikotarpiu, informuoti apie kompetencijų vertinimo vietos adresu pasikeitimą ir t.t., o už tai nesulaukia jokių sankcijų. Todėl įvertinus visas išvardintas aplinkybes, negalima atmesti ir versijos, jog tam tikrais atvejais kompetencijų vertinimas apskritai nevyksta ar vyksta fiktyviai.

Manytina, jog tokias įvairių pažeidimų darymo bei pareigų neatlikimo tendencijas galėjo paskatinti ir tarp profesinio mokymo teikėjų susiformavęs „nebaudžiamumo jausmas“, kadangi kontrolės procese dalyvaujančios institucijos, iš esmės negali sankcionuoti, pavyzdžiui, netinkamo informavimo, bendradarbiavimo ir kitų pareigų bei funkcijų neatlikimo iš vairavimo mokyklų pusės. Tai yra itin ydinga antikorupciniu požiūriu, kadangi aukščiau įvardintais atvejais iš esmės yra švaistomi valstybės ištekliai, paskirti profesinio mokymo teikėjų kontrolei, kadangi jokia reali kontrolė kai kuriais atvejais ir nėra vykdoma, nes atvykę specialistai neranda atitinkamos kompetencijų vertinimo dalies vykdymo. Manytina, jog būtina supaprastinti licencijos stabdymo ir atėmimo procedūras, ar nustatyti ir taikyti kitas efektyvias poveikio priemones, kadangi šiuo metu, profesinio mokymo teikėjui bet kada „pašalinus“ nustatytus trūkumus jis nesulaukia jokių pasekmių dėl savo atliktų pažeidimų.

Taip pat, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ar jos įgaliotos įstaigos pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimo kodekso 549 straipsnio nuostatas gali pradėti administracinę teisną dėl neteisėto mokymo ar studijų ir (ar) su studijomis susijusios veiklos organizavimo. Visgi, pažymėtina, jog tai susiję tik su mokymo ar studijų ir (ar) su studijomis susijusios veiklos organizavimu neturint leidimo (licencijos). Manytina, jog siaura administracinės atsakomybės taikymo apimtis itin apriboja prevencinį poveikį, todėl būtų tikslinga plėsti šias taikymo ribas, papildant straipsnį dėl atsakomybės taikymo ir netinkamo mokymo ar studijų ir (ar) su studijomis susijusios veiklos organizavimo, pažeidžiant galiojantį teisinį reglamentavimą.

IŠVADA. Profesinio mokymo teikėjų kontrolę reglamentuojantys teisės aktai yra nepakankamai apibrėžti ir paliekantys itin plačią institucijų taikymo interpretavimo galimybę. Profesinio mokymo įstatyme bei jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose esantys reikalavimai bei procedūros dubliuojamos. Teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžta, ką konkrečiai laikyti „*neatitikimu reikalavimams*“, todėl ši sąvoka praktikoje taikoma skirtingai – net ir esant akivaizdiems profesinio mokymo pažeidimams. Egzistuojanti poveikio priemonių visuma yra itin ribota, o jų taikymas praktikoje galimai nepakankamai veiksmingas ir efektyvus, neveikia prevenciškai. Teisės aktuose numatyta vienintelė sankcija – formaliojo profesinio mokymo licencijos galiojimo sustabdymas ar panaikinimas, tačiau sankcijos pritaikymo procesas yra itin ilgas ir sudėtingas, o kitokių poveikio priemonių, pavyzdžiui, dėl mokymo procedūrų pažeidimo numatytų ANK – nėra. Ši aplinkybių visuma tarp vairavimo mokyklų formuoja „nebaudžiamumo jausmą“ ir gali sudaryti prielaidas galimai korupcijos rizikai – kvalifikacijos įgijimui realiai neatitinkant sąlygų ar nedalyvavus visame procese, o kai kuriais atvejais ir fiktyviam profesinio mokymo procesui. Tokia situacija, ne tik neužtikrina profesinio mokymo kokybės ir viešojo intereso, bet ir mažina visos švietimo sistemos kontrolės efektyvumą.

PASIŪLYMAI:

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)

1.1. Teisės aktuose aiškiau apibrėžti sąvokas ir jų taikymą:

- Pakeisti Profesinio mokymo įstatymą ir/ar jo įgyvendinamuosius teisės aktus, įtvirtinant aiškius, pamatuojamus ir objektyvius neatitikimo konstatavimo kriterijus, pvz., kokie materialiujų išteklių trūkumai yra esminiai; kokie mokymo proceso pažeidimai yra reikšmingi; kokie apskaitos pažeidimai laikomi kritiniais ir kt.

1.2. Supaprastinti ir sutrumpinti licencijos sustabdymo ir panaikinimo procedūrą:

- Dabartinė procedūra neužtikrina prevencinio poveikio, todėl būtina ją supaprasti, pavyzdžiui, sutrumpinant terminus, eliminuojant galimybę pašalinti trūkumus egzistuojant didelei žalai/reikšmingiems pažeidimams, iš karto panaikinti licenciją pakartotinio pažeidimo atveju ir panašiai.

1.3. Įtvirtinti papildomas poveikio priemones, kurios būtų taikomos iki licencijos sustabdymo/panaikinimo:

- Įtvirtinti trumpalaikes, paprasto ir greito taikymo sankcijas už mažareikšmius pažeidimus, pavyzdžiui, laikiną draudimą organizuoti kompetencijų vertinimus ir išduoti diplomus, laikiną apribojimą vykdyti atskiras mokymo programas ir panašiai.

1.4. Išplėsti administracinę atsakomybę už netinkamą mokymo organizavimą:

- Plėsti ir griežtinti administracines nuobaudas, kurios numatytos švietimo teikėjų priežiūros ir kontrolės procesuose, rizikoms valdyti ir teikti teisėkūros iniciatyvą Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Seimui.

1.5. Išplėsti kontrolės funkciją įgyvendinančių institucijų galimybes taikyti poveikio priemones:

- Užtikrinti, jog visos kontrolės procese dalyvaujančios institucijos – KPMPC, NŠA ir SKVC, turėtų galimybę taikyti poveikio priemones, laikinai stabdyti licencijos galiojimą ir kt.

2. Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)

2.1. Standartizuoti poveikio priemonių taikymo praktiką:

- Parengti vidinę metodinę medžiagą specialistams, apibrėžiančią kaip identifikuojamas neatitikimas, kokie neatitikimai yra esminiai, kaip NŠA specialistams formuluoti įspėjimą, kaip formuluoti siūlymą SKVC dėl licencijos sustabdymo ir kt.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS)

4.1. Dėl korupcijos rizikos veiksnių vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų formaliojo profesinio mokymo ir kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesuose:

4.1.1. Kritinės antikorupcinės pastabos:

4.1.1.1. Profesinio mokymo licencijavimo procesas yra ydingas antikorupciniu požiūriu, kadangi ne visais atvejais gali užtikrinti realią subjekto atitiktį licencijavimo reikalavimams. Licencijavimo taisyklėse, Ekspertizės atlikimo aprašas įtvirtinta formuluotės, kurios suteikia kvalifikacijų tvarkymo institucijai galimybę pačiai spręsti, ar apskritai būtina atlikti patikrą vietoje. Tai gali silpninti licencijavimo procesą ir sudaryti sąlygas pasinaudoti procedūrinėmis spragomis siekiant gauti licenciją neturint realių mokymo išteklių ar jų nenaudojant pagal paskirtį (*motyvai nurodyti 3.1. skyriuje*).

4.1.1.2. Egzistuojantis vairuotojų profesinio rengimo teorinės dalies kompetencijų vertinimo modelis yra tobulintinas, kadangi galimai ne visais atvejais užtikrina pakankamą skaidrumą ir kontrolę, todėl gali kilti fiktyvaus mokymo bei galimo piktnaudžiavimo rizikos. Kompetencijų vertinimo organizavimo mechanizme esminiai procesai – mokinių registravimas, jų duomenų teikimas, tapatybės identifikavimas, kompetencijų vertinimo eigos organizavimas – yra visiškai priklausomi nuo profesinio mokymo teikėjų, kurie šiuo atveju veikia tiek kaip organizatoriai, tiek kaip tapatybės ir kompetencijų vertinimo kontrolės vykdytojai. Nors teisės aktai aiškiai apibrėžia kompetencijų vertinimo tvarką, funkcijų atskyrimą ir kontrolės priemones, o formaliojo profesinio mokymo teikėjai privalo veikti pagal teisės aktus, tačiau vairuotojų profesinio mokymo teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikrose nustatoma daugybė sisteminių pažeidimų. Labai žemas vairuotojų profesinės kvalifikacijos teorinės dalies kompetencijų vertinimo neišlaikymo rodiklis gali indikuoti apie tokias pačias šiame procese kylančias rizikas, jog kai kurie kompetencijų vertinimai vykdomi fiktyviai. Dėl šių aplinkybių visumos darytina išvada, kad dabartinė sistema neužtikrina konkrečiai vairuotojų profesinio mokymo skaidrumo, nevertinant kitų profesijų mokymo proceso, o tai netiesiogiai gali kenkti vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kokybei, viešajam interesui bei saugaus eismo užtikrinimui (*motyvai nurodyti 3.3. skyriuje*).

4.1.1.3. Praktinės dalies kompetencijų vertinimo kontrolės priemonės yra nepakankamos, o profesinio mokymo teikėjų organizuojami kompetencijų vertinimai nėra fiksuojami garso ir vaizdo priemonėmis, todėl kontrolę vykdančioms institucijoms dažnai, jau po kompetencijų vertinimo fakto, nėra jokio objektyvaus pagrindo įrodyti, kad vertinimas vyko teisės aktuose numatyta tvarka. Kontrolės procedūrų metu kartojasi tie patys esminiai pažeidimai, o tai suponuoja apie realiai egzistuojančią korupcijos riziką, jog kompetencijų vertinimas kai kuriais atvejais gali būti imituojamas (*motyvai nurodyti 3.4. skyriuje*).

4.1.1.4. Vairuotojų profesinio mokymo teikėjų kontrolės procesas kai kuriais atvejais yra fragmentuotas, nekoordinuotas. Nesant vieningo tarpinstitucinio veiksmų koordinavimo, planavimo ir šių procesų įforminimo, institucijų atliekami patikrinimai ne visada lemia realias poveikio priemones, o pažeidimus padarę mokymo teikėjai gali išvengti sankcijų. Taip pat, riboti žmogiškieji ištekliai, lemia situacijas, kai nėra atliekami planiniai patikrinimai ar jų skaičius nėra pakankamas užtikrinti efektyvią kontrolę. Patikras visos šalies mastu atlieka vos keli specialistai, kartais – ne pagal jiems teisės aktų numatytas funkcijas, neužtikrinama specialistų rotacija, o jų funkcijos nėra aiškiai atskirtos. Tokia praktika mažina kontrolės proceso skaidrumą, kadangi tampa lengviau paveikti kontrolę įgyvendinančius asmenis (*motyvai nurodyti 3.5. skyriuje*).

4.1.1.5. NŠA ir KPMPC vykdomos patikrinimų organizavimo ir atrankos procedūros nėra pakankamai aiškiai reglamentuotos, sistemingos ir grindžiamos objektyviai pamatuojamais kriterijais. Planinių ir neplaninių patikrinimų atranka NŠA yra paremta itin plačios interpretacijos nuostatomis – kriterijų apibrėžtumo stoka, direktoriaus diskrecija keisti planą, neapibrėžtos sąvokos ir ribotas patikrinimų rezultatų viešumas sudaro prielaidas selektyvumui, galimam neteisėtam poveikiui ir sumažina patikrinimų skaidrumą. KPMPC patikros vietoje atliekamos vadovaujantis ne visa apimtimi reglamentuotais kriterijais, nesant jų įtvirtinimo vidaus teisės aktuose. Dėl to patikrų apimtys tarp analizuotų metų ženkliai svyruoja, o šių skirtumų pagrįstumas nėra visiškai objektyviai paaiškinamas. Neegzistuojant institucijose aiškiai reglamentuoti patikrinimų planavimo, atrankos ir prioritetų nustatymo sistemai, kyla pagrįsta rizika, jog kontrolės procedūros ne visuomet bus nukreiptos į rizikingiausias subjektus, o procedūros organizuojamos nepakankamai skaidriai. Dėl to mažėja visos priežiūros sistemos veiksmingumas, o didžiausią žalą keliantys profesinio mokymo teikėjai gali nebūti laiku identifikuojami ir tikrinami (*motyvai nurodyti 3.6. skyriuje*).

4.1.1.6. Profesinio mokymo teikėjų kontrolę reglamentuojantys teisės aktai yra nepakankamai apibrėžti ir paliekantys itin plačią institucijų taikymo interpretavimo galimybę. Profesinio mokymo įstatyme bei jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose esantys reikalavimai bei procedūros dubliuojamos. Teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžta, ką konkrečiai laikyti „neatitikimu reikalavimams“, todėl ši sąvoka praktikoje taikoma skirtingai – net ir esant akivaizdiems profesinio mokymo pažeidimams. Egzistuojanti poveikio priemonių visuma yra itin ribota, o jų taikymas praktikoje galimai nepakankamai veiksmingas ir efektyvus, neveikia prevenciškai. Teisės aktuose numatyta vienintelė sankcija – formaliojo profesinio mokymo licencijos galiojimo sustabdymas ar panaikinimas, tačiau sankcijos pritaikymo procesas yra itin ilgas ir sudėtingas, o kitokių poveikio priemonių, pavyzdžiui, dėl mokymo procedūrų pažeidimo numatytų ANK – nėra. Ši aplinkybių visuma tarp vairavimo mokyklų formuoja „nebaudžiamumo jausmą“ ir gali sudaryti prielaidas galimai korupcijos rizikai – kvalifikacijos įgijimui realiai neatitinkant sąlygų ar nedalyvavus visame procese, o kai kuriais atvejais ir fiktyviam profesinio mokymo procesui. Tokia situacija, ne tik

neužtikrina profesinio mokymo kokybės ir viešojo intereso, bet ir mažina visos švietimo sistemos kontrolės efektyvumą (*motyvai nurodyti 3.7. skyriuje*).

4.1.2. Kitos antikorupcinės pastabos:

4.1.2.1. Profesiniame mokyme dalyvaujančių asmenų registravimo tvarka, ypač neformaliojo profesinio mokymo srityje, gali kelti korupcijos pasireiškimo tikimybę, kadangi neformaliojo profesinio mokymo, įskaitant vairuotojų periodinius profesinės kvalifikacijos mokymą – sutartys kaupiamos tik pačių mokymo įstaigų vidaus žurnaluose. Tai reiškia, kad valstybinės institucijos nedisponuoja centralizuotais, prieinamais ir patikrinamais duomenimis apie šiuose procesuose dalyvaujančius asmenis. Toks reglamentavimas iš esmės palieka visą registravimo procesą profesinio mokymo teikėjo diskrecijoje, sudaromos sąlygos netinkamai apskaityti mokymuose dalyvaujančius asmenis, juos fiktyviai registruoti, priimti asmenis, kurie pavyzdžiui neturi teisės gyventi ir/ar dirbti Lietuvos Respublikoje, deklaruoti neegzistuojančius mokymus, susijusiais su periodiniu kvalifikacijos tobulinimu ir kt. (*motyvai nurodyti 3.2. skyriuje*).

4.1.3. Kitos pastabos:

Kitų pastabų ir pasiūlymų neteikiame.

5. REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI

KRITINĖS ANTIKORUPCINĖS PASTABOS	REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI
1. Profesinio mokymo licencijavimo procesas yra ydingas antikorupciniu požiūriu, kadangi ne visais atvejais gali užtikrinti realią subjekto atitiktį licencijavimo reikalavimams. Licencijavimo taisyklėse, Ekspertizės atlikimo aprašas įtvirtinta formuluotės, kurios suteikia kvalifikacijų tvarkymo institucijai galimybę pačiai spręsti, ar apskritai būtina atlikti patikrą vietoje. Tai gali silpninti licencijavimo procesą ir sudaryti sąlygas pasinaudoti procedūrinėmis spragomis siekiant gauti licenciją neturint realių mokymo išteklių ar jų nenaudojant pagal paskirtį (<i>žr. 3.1 skirsnio argumentus</i>).	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)</u> <u>1.1.Reglamentuoti privalomą patikrą mokymo vietoje prieš bet kokią licencijos išdavimą:</u> - Pakeisti licencijavimo taisykles įtvirtinant, jog tikrinant švietimo teikėjo atitiktį licencijavimo reikalavimams, visada pasitelkiami ekspertai patikrai mokymo vietoje. - Numatyti baigtinį išimčių sąrašą, kuomet dėl objektyvių galimybių tokia patikra mokymo vietoje negalėtų būti atliekama.
2. Egzistuojantis vairuotojų profesinio rengimo teorinės dalies kompetencijų vertinimo modelis yra tobulintinas, kadangi galimai ne visais atvejais užtikrina pakankamą skaidrumą ir kontrolę, todėl gali kilti fiktyvaus mokymo bei galimo piktnaudžiavimo rizikos. Kompetencijų vertinimo organizavimo mechanizme esminiai procesai – mokinių registravimas, jų duomenų teikimas, tapatybės identifikavimas, kompetencijų vertinimo eigos organizavimas – yra visiškai priklausomi nuo profesinio mokymo teikėjų, kurie šiuo atveju veikia tiek kaip organizatoriai, tiek kaip tapatybės ir kompetencijų vertinimo kontrolės vykdytojai. Nors teisės aktai aiškiai apibrėžia kompetencijų vertinimo tvarką, funkcijų atskyrimą ir kontrolės priemones, o formaliojo profesinio mokymo teikėjai privalo veikti pagal teisės aktus, tačiau vairuotojų profesinio mokymo teorinės dalies kompetencijų vertinimo vykdymo vietoje patikrose nustatoma daugybė sisteminių pažeidimų.	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)</u> <u>2.1. Iš esmės pakeisti teorinės dalies kompetencijų vertinimo organizavimo modelį, panaikinant profesinio mokymo teikėjų kontrolę procese:</u> - Tobulinti teorinės dalies kompetencijų vertinimo modelį, siekiant kuo įmanoma labiau sumažinti profesinio mokymo teikėjų įtaką, pavyzdžiui, vertinimo organizavimą numatant ŠMSM ar jos įgaliotai institucijai. Alternatyviu atveju, nesant objektyvių galimybių sukurti naujai kompetencijų vertinimo tvarkai, deleguoti vairuotojų profesinio rengimo teorinės dalies kompetencijų vertinimą institucijai, kuri turi visas galimybes užtikrinti šių egzaminų skaidrumą, pavyzdžiui VĮ „Regitra“. <u>2.2. Atnaujinti ir peržiūrėti elektroninio testavimo sistemos (NECIS) architektūrą:</u> - Iš esmės atnaujinti egzaminavimo informacinės sistemos NECIS funkcionalumą, kuris užtikrintų šių procesų skaidrumą. Pavyzdžiui, NECIS turi generuoti prisijungimus tik kompetencijų vertinimo dieną, jie turi būti išdalinami centralizuoto vykdytojo, nepasiekiami teikėjui ir panašiai.

Labai žemas vairuotojų profesinės kvalifikacijos teorinės dalies kompetencijų vertinimo neišlaikymo rodiklis gali indikuoti apie tokias pačias šiame procese kylančias rizikas, jog kai kurie kompetencijų vertinimai vykdomi fiktyviai. Dėl šių aplinkybių visumos darytina išvada, kad dabartinė sistema neužtikrina konkrečiai vairuotojų profesinio mokymo skaidrumo, nevertinant kitų profesijų mokymo proceso, o tai netiesiogiai gali kenkti vairuotojų formaliojo profesinio mokymo kokybei, viešajam interesui bei saugaus eismo užtikrinimui (<i>žr. 3.3 skirsnio argumentus</i>).	<u>2.3. Įdiegti tapatybės patvirtinimą be profesinio mokymo teikėjo įsitraukimo:</u> - Užtikrinti dalyvaujančių asmenų tapatybę, pavyzdžiui, ji galėtų būti patvirtinama susiejant su el. valdžios vartų funkcija ir panašiai. <u>2.4. Įvesti egzaminavimo patalpų garso ir vaizdo fiksavimo sistemą:</u> - Nesant galimybių užtikrinti ankstesnių pasiūlymų įgyvendinimo, įpareigoti švietimo teikėjus kompetencijų vertinimo dieną fiksuoti visą procesą garso ir vaizdo priemonėmis, šią medžiagą kaupiant atitinkamose laikmenose. Nustatyti terminą kiek tokia medžiaga laiko turi būti kaupiama. Pagal poreikį, šie kompetencijų vertinimai būtų peržiūrimi dėl mokymo tvarkos pažeidimų.
3. Praktinės dalies kompetencijų vertinimo kontrolės priemonės yra nepakankamos, o profesinio mokymo teikėjų organizuojami kompetencijų vertinimai nėra fiksuojami garso ir vaizdo priemonėmis, todėl kontrolę vykdančioms institucijoms dažnai, jau po kompetencijų vertinimo fakto, nėra jokio objektyvaus pagrindo įrodyti, kad vertinimas vyko teisės aktuose numatyta tvarka. Kontrolės procedūrų metu kartojasi tie patys esminiai pažeidimai, o tai suponuoja apie realiai egzistuojančią korupcijos riziką, jog kompetencijų vertinimas kai kuriais atvejais gali būti imituojamas (<i>žr. 3.4 skirsnio argumentus</i>).	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)</u> <u>3.1. Reglamentuoti privalomą visų praktinės dalies kompetencijų vertinimų garso ir vaizdo fiksavimą:</u> - Teisiniame reglamentavime įtvirtinti ir Profesinio mokymo teikėjus įpareigoti fiksuoti visų praktinės dalies kompetencijų vertinimus garso ir vaizdo priemonėmis. - Nustatyti privalomą garso ir vaizdo medžiagos saugojimo terminą. <u>3.2. Įteisinti papildomas kontrolės priemones:</u> - Įtvirtinti procedūrą, jog KPMPC, pagal poreikį galėtų praktinės dalies kontrolės procedūras vykdyti nuotoliu, paprašant profesinio mokymo teikėjų pateikti kompetencijų vertinimo dokumentacijos, garso ir vaizdo medžiagą ir kt.
4. Vairuotojų profesinio mokymo teikėjų kontrolės procesas kai kuriais atvejais yra fragmentuotas, nekoordinuotas. Nesant vieningo tarpinstitucinio veiksmų koordinavimo, planavimo ir šių procesų įforminimo, institucijų atliekami patikrinimai ne visada lemia realias poveikio priemones, o pažeidimus padarę mokymo teikėjai gali išvengti sankcijų. Taip pat, riboti žmogiškieji ištekliai, lemia situacijas, kai nėra atliekami planiniai patikrinimai ar jų skaičius nėra pakankamas užtikrinti efektyvią kontrolę. Patikras visos šalies mastu atlieka vos keli specialistai, kartais – ne pagal jiems	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)</u> <u>4.1. Aiškiau koordinuoti priežiūros procesą:</u> - Svarstyti aktyviau koordinuoti tarpinstitucinius profesinio mokymo teikėjų kontrolės procesus, teikiant metodinę pagalbą institucijoms dėl jų kontrolės veiksmų įgyvendinimo. <u>4.2. Parengti rekomendacijas dėl poveikio priemonių taikymo:</u> - Numatyti aiškius kriterijus, veiksmų planus ir t.t., kada licencijos galiojimas turi būti sustabdomas/panaikinamas. - Įtvirtinti „esminio pažeidimo“ sąvoką ir jos ribas (pvz., esminis pažeidimas visada lemia įspėjimą ir terminą trūkumams pašalinti).

teisės aktų numatytas funkcijas, neužtikrinama specialistų rotacija, o jų funkcijos nėra aiškiai atskirtos. Tokia praktika mažina kontrolės proceso skaidrumą, kadangi tampa lengviau paveikti kontrolę įgyvendinančius asmenis (<i>žr. 3.5 skirsnio argumentus</i>).	- Kokios aplinkybės leidžia netaikyti poveikio priemonių (tik išimtiniais, apibrėžtais atvejais). - Įtvirtinti nuostatas, jog be teisėto pagrindo neįvykęs kompetencijų vertinimas, ar neteisingas informavimas apie kompetencijų vertinimo vietą, nepranešus priežiūrą vykdančiai institucijai yra esminis pažeidimas, kuris sukelia griežčiausių poveikio priemonių taikymą. <u>4.3. Įvertinti būtinybę pertvarkyti institucijų funkcijas:</u> - Apsvarstyti kontrolės procesų konsolidavimo galimybes, pvz., įtvirtinti galimybes licencijos stabdymo procedūrą inicijuoti ir KPMPC bei NŠA, kol SKVC priims galutinius sprendimus dėl licencijos. - Peržiūrėti žmogiškųjų išteklių paskirstymą ir finansavimą, užtikrinant, jog NŠA, KPMPC ir SKVC galėtų vykdyti kontrolės funkcijas kuo įmanoma efektyviau. <u>Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)</u> <u>4.4. Sustiprinti planinių patikrinimų organizavimą:</u> - Atsižvelgiant į turimus žmogiškuosius išteklius, užtikrinti proporcingą profesinio mokymo priežiūrą, suplanuojant tam tikrą skaičių patikrinimų pagal turimas institucijos galimybes. <u>Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui (KPMPC)</u> <u>4.5. Aiškiai atriboti funkcijas institucijos viduje:</u> - Įtvirtinti atitinkamo skyriaus nuostatuose asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo funkciją. <u>4.6. Didinti specialistų skaičių ir stiprinti rotaciją:</u> - Pagal turimas žmogiškųjų išteklių galimybes, didinti patikras atliekančių specialistų skaičių ir / ar įdiegti rotaciją tarp patikras atliekančių specialistų, jog būtų išvengta ilgalaikio ryšių susiformavimo su kontrolės subjektais.
5. NŠA ir KPMPC vykdomos patikrinimų organizavimo ir atrankos procedūros nėra pakankamai aiškiai reglamentuotos, sistemingos ir grindžiamos objektyviai pamatuojamais kriterijais. Planinių ir neplaninių patikrinimų atranka NŠA yra paremta itin plačios interpretacijos nuostatomis – kriterijų apibrėžtumo stoka, direktoriaus diskrecija keisti planą,	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)</u> <u>5.1. Aiškiai reglamentuoti planinių patikrinimų atrankos kriterijus:</u> - Patvirtinti detalizuotą subjektų rizikos kriterijų sąrašą, taikomą švietimo (profesinio mokymo) teikėjams (pvz. nustatyti rizikos rodiklių modelį: ankstesni pažeidimai, jų pobūdis, mokinių skaičius, rezultatai, skundų kiekis, vertinimo neatitikimai ir t.t.).

neapibrėžtos sąvokos ir ribotas patikrinimų rezultatų viešumas sudaro prielaidas selektyvumui, galimam neteisėtam poveikiui ir sumažina patikrinimų skaidrumą. KPMPC patikros vietoje atliekamos vadovaujantis ne visa apimtimi reglamentuotais kriterijais, nesant jų įtvirtinimo vidaus teisės aktuose. Dėl to patikrų apimtys tarp analizuotų metų ženkliai svyruoja, o šių skirtumų pagrindumas nėra visiškai objektyviai paaiškinamas. Neegzistuojant institucijose aiškiai reglamentuoti patikrinimų planavimo, atrankos ir prioritetų nustatymo sistemos, kyla pagrįsta rizika, jog kontrolės procedūros ne visuomet bus nukreiptos į rizikingiausius subjektus, o procedūros organizuojamos nepakankamai skaidriai. Dėl to mažėja visos priežiūros sistemos veiksmingumas, o didžiausią žalą keliantys profesinio mokymo teikėjai gali nebūti laiku identifikuojami ir tikrinami (žr. 3.6 skirsnio argumentus).	- Įtvirtinti rizikos balų sistemą, pagal kurią teikėjai būtų įtraukiami į planą. - Patikslinti (ne)planinių patikrinimų taisykles, aiškiai numatant: kaip nustatoma „didelė rizika“, kokie rodikliai lemia įtraukimą į planą ir kt. - Patikslinti „mažareikšmių pažeidimų“ apibrėžimą, nustatant kas laikoma „labai nedidelė žala“. - Alternatyviu atveju, visus aukščiau įvardintu pasiūlymus įgyvendinti per NŠA strateginio plano projektą, jame numatant parengti Švietimo teikėjų veiklos rizikos vertinimo metodiką. 5.2. Reglamentuoti pusmečio plano keitimo procedūrą: - Detalizuoti „išorinių veiksnių“ sąrašą, pvz.: teisinio reglamentavimo/švietimo politikos formavimo pokyčiai, pakartotinių pažeidimų atvejai, ŠMSM pavedimas. 5.3. Susieti neplaninių patikrinimų rezultatus su būsimais planiniais patikrinimais: - Reglamentuoti, jog neplaninių patikrų metu nustatytus reikšmingus pažeidimus, turi būti į juos atsižvelgiama formuojant artimiausio laikotarpio planinių patikrinimų sąrašą. 5.4. Užtikrinti su kontrolės procedūromis susijusių skelbtinų duomenų viešinimą: - Įtvirtinti kokia skelbtina informacija, susijusi su kontrolės procedūromis yra viešinama ir užtikrinti šių duomenų prieinamumą visuomenei. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui (KPMPC) 5.5. Įtvirtinti oficialius planinių ir neplaninių patikrinimų kriterijus: - Patvirtinti kompetencijų vertinimo priežiūros kriterijų aprašą, kuriame būtų apibrėžta: kaip nustatoma patikrinimų apimtis, kaip pasirenkamos patikrinimo vietos, kokie rodikliai lemia prioritetą ir t.t. 5.6. Nustatyti minimalias patikrinimų apimtis pagal rizikingiausius subjektus: - Įtvirtinti ne tik bendras minimalių patikrų apimtis, tačiau šį skaičių susieti su didžiausią riziką keliančiais profesinio mokymo teikėjais.
6. Profesinio mokymo teikėjų kontrolę reglamentuojantys teisės aktai yra nepakankamai apibrėžti ir paliekantys itin plačią institucijų taikymo interpretavimo galimybę. Profesinio mokymo įstatyme bei jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose esantys reikalavimai bei procedūros dubliuojamos. Teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžta, ką konkrečiai laikyti „neatitikimu reikalavimams“, todėl ši sąvoka praktikoje	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM) 6.1. Teisės aktuose aiškiau apibrėžti sąvokas ir jų taikymą: - Pakeisti Profesinio mokymo įstatymą ir / ar jo įgyvendinamuosius teisės aktus, įtvirtinant aiškius, pamatuojamus ir objektyvius neatitikimo konstatavimo kriterijus, pvz., kokie materialinių išteklių trūkumai yra esminiai; kokie mokymo proceso pažeidimai yra reikšmingi; kokie apskaitos pažeidimai laikomi kritiniais ir kt.

taikoma skirtingai – net ir esant akivaizdiems profesinio mokymo pažeidimams. Egzistuojanti poveikio priemonių visuma yra itin ribota, o jų taikymas praktikoje galimai nepakankamai veiksmingas ir efektyvus, neveikia prevenciškai. Teisės aktuose numatyta vienintelė sankcija – formaliojo profesinio mokymo licencijos galiojimo sustabdymas ar panaikinimas, tačiau sankcijos pritaikymo procesas yra itin ilgas ir sudėtingas, o kitokių poveikio priemonių, pavyzdžiui, dėl mokymo procedūrų pažeidimo numatytų ANK – nėra. Ši aplinkybių visuma tarp vairavimo mokyklų formuoja „nebaudžiamumo jausmą“ ir gali sudaryti prielaidas galimai korupcijos rizikai – kvalifikacijos įgijimui realiai neatitinkant sąlygų ar nedalyvavus visame procese, o kai kuriais atvejais ir fiktyviam profesinio mokymo procesui. Tokia situacija, ne tik neužtikrina profesinio mokymo kokybės ir viešojo intereso, bet ir mažina visos švietimo sistemos kontrolės efektyvumą (žr. 3.7 skirsnio argumentus).	<u>6.2. Supaprastinti ir sutrumpinti licencijos sustabdymo ir panaikinimo procedūrą:</u> - Dabartinė procedūra neužtikrina prevencinio poveikio, todėl būtina ją supaprastinti, pavyzdžiui, sutrumpinant terminus, eliminuojant galimybę pašalinti trūkumus egzistuojant didelei žalai/reikšmingiems pažeidimams, iš karto panaikinti licenciją pakartotinio pažeidimo atveju ir panašiai. <u>6.3. Įtvirtinti papildomas poveikio priemones, kurios būtų taikomos iki licencijos sustabdymo/panaikinimo:</u> - Įtvirtinti trumpalaikes, paprasto ir greito taikymo sankcijas už mažareikšmius pažeidimus, pavyzdžiui, laikiną draudimą organizuoti kompetencijų vertinimus ir išduoti diplomus, laikiną apribojimą vykdyti atskiras mokymo programas ir panašiai. <u>6.4. Išplėsti administracinę atsakomybę už netinkamą mokymo organizavimą:</u> - Plėsti ir griežtinti administracines nuobaudas, kurios numatytos švietimo teikėjų priežiūros ir kontrolės procesuose, rizikoms valdyti ir teikti teisėkūros iniciatyvą Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Seimui. <u>6.5. Išplėsti kontrolės funkciją įgyvendinančių institucijų galimybes taikyti poveikio priemones:</u> - Užtikrinti, jog visos kontrolės procese dalyvaujančios institucijos – KPMPC, NŠA ir SKVC, turėtų galimybę taikyti poveikio priemones, laikinai stabdyti licencijos galiojimą ir kt. <u>Nacionalinei švietimo agentūrai (NŠA)</u> <u>6.7. Standartizuoti poveikio priemonių taikymo praktiką:</u> - Parengti vidinę metodinę medžiagą specialistams, apibrėžiančią kaip identifikuojamas neatitikimas, kokie neatitikimai yra esminiai, kaip NŠA specialistams formuluoti įspėjimą, kaip formuluoti siūlymą SKVC dėl licencijos sustabdymo ir kt.
KITOS ANTIKORUPCINĖS PASTABOS:	REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI
7. Profesiniame mokyme dalyvaujančių asmenų registravimo tvarka, ypač neformaliojo profesinio mokymo srityje, gali kelti korupcijos pasireiškimo tikimybę, kadangi neformaliojo profesinio mokymo, įskaitant vairuotojų periodinius profesinės kvalifikacijos mokymą – sutartys kaupiamos tik pačių mokymo įstaigų vidaus žurnaluose. Tai reiškia, kad	Siekdami mažinti korupcijos riziką vairavimo mokyklose vykdomo vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir tobulinimo priežiūros procesų srityje, siūlome: <u>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM)</u> <u>7.1. Centralizuoti visų profesinio mokymo sutarčių registravimą valstybiniame Mokinių registre:</u>

valstybinės institucijos nedisponuoja centralizuotais, prieinamais ir patikrinamais duomenimis apie šiuose procesuose dalyvaujančius asmenis. Toks reglamentavimas iš esmės palieka visą registravimo procesą profesinio mokymo teikėjo diskrecijoje, sudaromos sąlygos netinkamai apskaityti mokymuose dalyvaujančius asmenis, juos fiktyviai registruoti, priimti asmenis, kurie pavyzdžiui neturi teisės gyventi ir/ar dirbti Lietuvos Respublikoje, deklaruoti neegzistuojančius mokymus, susijusiais su periodiniu kvalifikacijos tobulinimu ir kt. (<i>žr. 3.2 skirsnio argumentus</i>).	- Pakeisti teisinį reglamentavimą, visos sutartys – tiek formaliojo, tiek neformaliojo profesinio mokymo, siekiant valdyti korupcijos rizikas registracijos procese, turėtų būti privalomai registruojamos Mokinių registre.
---	---

Direktoriaus pavaduotojas

Elanas Jablonskas

Rokas Rimša, mob. tel. +370 657 91 934, el. p. rokas.rimsa@stt.lt

Rengėjo tiesioginis vadovas Domantas Lukauskas, Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas,
tel. +370 656 60 933, el. p. domantas.lukauskas@stt.lt

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
vairavimo mokyklose vykdomo
vairuotojų kvalifikacijos suteikimo ir
tobulinimo priežiūros procesuose priedas

ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

I. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas
4. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas.
6. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas.

II. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

1. Privačių interesų registro (<https://pinreg.vtek.lt/app/>) informacija.
2. KRA atlikimo metu elektroninio pašto adresu rokas.rimsa@stt.lt iš KRA subjektų gauta informacija ir paaiškinimai.
3. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2561 2022 m. gruodžio 14 d. dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo.
4. 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/645, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir kvalifikacijos kėlimo ir Direktyva 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų.
5. 2003 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo, iš dalies keičianti Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3820/85 ir Tarybos direktyvą 91/439/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 76/914/EEB.
6. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/645 2018 m. balandžio 18 d. kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003.
7. Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas.
8. Profesinių standartų rengimo, atnaujinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas.
9. Transportavimo ir saugojimo paslaugų sektoriaus profesinis standartas.
10. Profesinio mokymo programų rengimo ir registravimo tvarkos aprašas.
11. Formaliojo profesinio mokymo programos paraiška;
12. Neformaliojo profesinio mokymo programos paraiška.
13. Licencijų vykdyti programas, suteikimą reglamentuoja Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės.
14. Priėmimo mokytis pagal formaliojo profesinio mokymo programas į profesinio mokymo įstaigas ir kitas valstybines ar savivaldybių švietimo įstaigas tvarkos aprašas.
15. Profesinio mokymo sutartims keliamų reikalavimų ir šių sutarčių registravimo tvarkos aprašas.
16. Formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašas.
17. Profesinio mokymo organizavimo pameistrystės forma tvarkos aprašas.
18. C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos

aprašas.

19. Vairuotojų mokymo tvarkos aprašas.
 20. 2021–2022 ir 2022–2023 mokslo metų bendrieji profesinio mokymo planai.
 21. 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų bendrieji profesinio mokymo planai.
 22. Asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašas.
 23. Asmens įgytų kompetencijų vertinimo priežiūros vykdymo tvarkos aprašas.
 24. Asmens įgytų kompetencijų, siekiant kvalifikacijos, teorinė dalis (žinių) vertinimo testo vykdymo instrukcija ir Asmens įgytų kompetencijų, siekiant kvalifikacijos, praktinės dalies (gebėjimų) vertinimo vykdymo instrukcija.
 25. Reikalavimų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo institucijoms ir jų akreditacijos tvarkos aprašas.
 26. Profesinio mokymo diplomo ir pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašas
 27. KRA subjektų pateikiama informacija jų interneto svetainėse.
-